НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ
Фінансово-економічний факультет
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Спеціальність 072 „Фінанси, банківська справа та страхування»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА
на тему:

«Фінансове забезпечення інвестиційної діяльності підприємства»

Кваліфікаційна робота бакалавра містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Студентка групи Ф-20.04/2 _____ Чаплінська Іванна Юріївна

Науковий керівник _____ д.е.н., професор Бондарук Т.Г.

Робота допущена до захисту _____ д.е.н., професор Бондарук Т.Г.

Київ 2024

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ФІНАНСІВ, БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ ТА СТРАХУВАННЯ

Освітній ступінь – бакалавр
Галузь знань - 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність – 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Освітньо-професійна програма – «Фінанси, банківська справа та страхування»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
д.е.н., проф. Т.Г. Бондарук
_____
«18» жовтня 2023 р.

З А В Д А Н Н Я
на кваліфікаційну роботу бакалавра
Чаплінської Іванни Юріївни

Тема роботи: Фінансове забезпечення інвестиційної діяльності підприємства
керівник роботи: д.е.н., професор Бондарук Т.Г..
затверджена наказом по Академії від «18» жовтня 2023 р. № 385/1
2. Термін здачі студентом закінченої роботи 5 червня 2024 р.
3. Вихідні дані роботи: закони та нормативно-правові акти України, що регулюють діяльність комерційних банків, офіційні публікації і матеріали Національного банку України, наукові розробки вітчизняних і зарубіжних науковців, а також здобуті наукові факти і статистичні дані, що відображають фінансове забезпечення інвестиційної діяльності підприємства.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які належить зробити):
1) теоретичні аспекти інвестиційної діяльності підприємства;
2) аналіз фінансового забезпечення інвестиційної діяльності підприємства;
3) шляхи підвищення ефективності здійснення інвестиційної діяльності підприємства.
5. Перелік графічного матеріалу: схеми, діаграми, таблиці.
6. Дата видачі завдання 18 жовтня 2023 р.

Керівник _____
Завдання прийняв до виконання _____

Календарний план

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Відмітка про виконання
1	Затвердження теми і наукового керівника кваліфікаційної роботи бакалавра на засіданні кафедри	18.10.2023	Виконано
2	Опрацювання першоджерел по темі роботи	01.11.2023	Виконано
3	Розробка плану роботи, методики та інструментарію досліджень	13.11.2023	Виконано
4	Проведення економічних досліджень та їх аналіз	04.12.2023	Виконано
5	Написання вступу до роботи	25.12.2023	Виконано
6	Написання першого розділу роботи	22.01.2024	Виконано
7	Написання другого розділу роботи	26.02.2024	Виконано
8	Написання третього розділу роботи	25.03.2024	Виконано
9	Написання висновків та пропозицій, оформлення роботи	22.04.2024	Виконано
10	Подача першого варіанту роботи на кафедру	01.05.2024	Виконано
11	Доопрацювання роботи згідно з зауваженнями керівника	20.05.2024	Виконано
12	Попередній захист роботи	03.06.2024	Виконано

Студент_____ _____

Керівник роботи_____ д.е.н., професор Бондарук Т.Г.

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи бакалавра

студентки Національної академії статистики, обліку та аудиту

Чаплінської Іванни Юріївни

Тема: «Фінансове забезпечення інвестиційної діяльності підприємства»

Загальний обсяг роботи складає 65 сторінок.

Містить 9 таблиць, 6 рисунків, 54 літературних джерела.

Актуальність теми. Стан економіки на даний час та політичної ситуації в країні є досить не стабільним через повномасштабне вторгнення російської федерації в Україну. Виходу української економіки з інвестиційної кризи в даний час багато в чому перешкоджає відсутність у країні необхідних обсягів внутрішніх фінансових ресурсів для інвестиційної діяльності. Світовий досвід вказує, що більша кількість підприємств в своїй діяльності велику увагу звертає саме на інвестиційну діяльність, адже без вкладання коштів підприємство припиняє розвиватися. Саме тому можна сказати що тема кваліфікаційної роботи бакалавра - фінансове забезпечення інвестиційної діяльності підприємства - на сьогоднішній день є актуальною. Адже фінансове забезпечення інвестиційної діяльності підприємства може допомогти оздоровленню економіки, яке в свою чергу неможливе без активізації інвестування: пошуку надійних і стабільних джерел інвестицій та сприятливого інвестиційного клімату.

Світовий досвід вказує, що більша кількість підприємств в своїй діяльності велику увагу звертає саме на інвестиційну діяльність, адже без вкладання коштів підприємство припиняє розвиватися. Тому інвестиційна діяльність і її забезпечення виступає ведучою областю управління підприємством.

Здійснення аналізу інвестиційної діяльності для подальшої розробки цілей, опрацювання стратегій, приводить до найкращих результатів. Це досить складна річ в умовах постійної зміни факторів зовнішнього та внутрішнього

середовищ в країні, накопичення і розгляд даних щодо результатів про діяльність підприємства, важливо проводити на динамічній основі.

Отже, ця тема є актуальною, оскільки, успішність існування будь-якого підприємства має вирішуватись комплексно з фінансової та інвестиційної сторони діяльності, а інвестиційна складова розвитку є головною бо без неї неможливо уявити подальшу діяльність та прибутковість підприємства.

Метою кваліфікаційної роботи бакалавра є дослідження теоретичних положень щодо інвестиційної діяльності підприємств та розробка практичних рекомендацій по вдосконаленню фінансового забезпечення інвестиційної діяльності підприємства.

Об'єкт кваліфікаційної роботи бакалавра - процес фінансового забезпечення інвестиційної діяльності підприємства на прикладі ПрАТ "Прінком".

Предмет кваліфікаційної роботи бакалавра - теоретичні та практичні засади покращення фінансового забезпечення інвестиційної діяльності підприємства.

Методи дослідження. У роботі кваліфікаційній роботі бакалавра використовувались такі методи як індукції та дедукції, формування узагальнень для дослідження теоретичних аспектів інвестиційної діяльності підприємства та при обґрунтуванні сутності та напрямків інвестиційної діяльності підприємства; метод аналізу та синтезу, при аналізі фінансових ресурсів та інструментів інвестування досліджуваного підприємства; методи системного аналізу та синтезу, при визначенні ефекту фінансового левериджу та його використання при оцінці інвестиційної діяльності досліджуваного підприємства. Для обґрунтування основних напрямів покращення інвестиційної діяльності підприємства використано методи порівняння та інструменти фінансового, системного аналізу.

У першому розділі «Теоретичні аспекти інвестиційної діяльності підприємства» – обґрунтована теорія, сутність та напрямки інвестиційної діяльності та досліджено методи оцінки інвестиційних рішень.

У другому розділі «Аналіз фінансового забезпечення інвестиційної діяльності підприємства» – визначено вартість і структуру капіталу досліджуваного підприємства, проведено аналіз його фінансових ресурсів та інструментів інвестування, а також проведено визначення ефекту фінансового левериджу та його використання при оцінці інвестиційної діяльності досліджуваного підприємства.

У третьому розділі «Шляхи підвищення ефективності здійснення інвестиційної діяльності підприємства» – обґрунтовано основні проблеми фінансового забезпечення інвестиційної діяльності підприємства, а також основні напрями покращення інвестиційної діяльності підприємств.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що розроблені методичні підходи й обґрунтовані теоретичні положення щодо удосконалення фінансового забезпечення інвестиційної діяльності доведені до рівня практичних рекомендацій, можуть бути використані суб'єктами господарювання і дозволяють: забезпечити ефективний вибір інвестиційних проектів для їхньої подальшої реалізації за рахунок оптимізації вибору й оцінки фінансової ефективності інвестиційних рішень.

Ключові слова: інвестиційна діяльність підприємства, фінансова ефективність інвестиційних рішень, фінансове забезпечення, інвестиційні проекти, фінансові ресурси, інструменти інвестування, ефект фінансового левериджу.

ЗМІСТ

ВСТУП ……...8

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Теорія, сутність та напрямки інвестиційної діяльності……11

1.2. Методи оцінки інвестиційних рішень ……...20

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Визначення вартості і структури капіталу дослідженого підприємства ……...28

2.2. Фінансові ресурси та інструменти інвестування досліджуваного підприємства……37

2.3. Визначення ефекту фінансового левериджу та його використання при оцінці інвестиційної діяльності досліджуваного підприємства……41

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Основні проблеми фінансового забезпечення інвестиційної діяльності підприємства ……..48

3.2. Основні напрямки покращення інвестиційної діяльності підприємства ……...…56

ВИСНОВКИ…….64

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ……...66

ВСТУП

Актуальність теми. Стан економіки на даний час та політичної ситуації в країні є досить не стабільним через повномасштабне вторгнення російської федерації в Україну. Виходу української економіки з інвестиційної кризи в даний час багато в чому перешкоджає відсутність у країні необхідних обсягів внутрішніх фінансових ресурсів для інвестиційної діяльності. Світовий досвід вказує, що більша кількість підприємств в своїй діяльності велику увагу звертає саме на інвестиційну діяльність, адже без вкладання коштів підприємство припиняє розвиватися. Саме тому можна сказати що тема кваліфікаційної роботи бакалавра - фінансове забезпечення інвестиційної діяльності підприємства - на сьогоднішній день є актуальною. Адже фінансове забезпечення інвестиційної діяльності підприємства може допомогти оздоровленню економіки, яке в свою чергу неможливе без активізації інвестування: пошуку надійних і стабільних джерел інвестицій та сприятливого інвестиційного клімату.

Світовий досвід вказує, що більша кількість підприємств в своїй діяльності велику увагу звертає саме на інвестиційну діяльність, адже без вкладання коштів підприємство припиняє розвиватися. Тому інвестиційна діяльність і її забезпечення виступає ведучою областю управління підприємством.

Здійснення аналізу інвестиційної діяльності для подальшої розробки цілей, опрацювання стратегій, приводить до найкращих результатів. Це досить складна річ в умовах постійної зміни факторів зовнішнього та внутрішнього середовищ в країні, накопичення і розгляд даних щодо результатів про діяльність підприємства, важливо проводити на динамічній основі.

Отже, ця тема є актуальною, оскільки, успішність існування будь-якого підприємства має вирішуватись комплексно з фінансової та інвестиційної сторони діяльності, а інвестиційна складова розвитку є головною бо без неї неможливо уявити подальшу діяльність та прибутковість підприємства.

Питанню ефективності інвестиційної діяльності присвячено багато робіт як зарубіжних так і вітчизняних учених-економістів, серед яких є такі як: Абакуменко О. А., Бандурка О.М., Бондарук Т. Г., Заїчко, І. В., Коробов М.Л., Крайник О.П., Покропивний С.Ф., Рубан Р. І., Федоренко В.Г. та ін.

Метою кваліфікаційної роботи бакалавра є дослідження теоретичних положень щодо інвестиційної діяльності підприємств та розробка практичних рекомендацій по вдосконаленню фінансового забезпечення інвестиційної діяльності підприємства.

Мета роботи визначає її наукові завдання:

дослідження теоретичних аспектів інвестиційної діяльності;

обґрунтування сутності та напрямків інвестиційної діяльності підприємства;

аналіз фінансових ресурсів та інструментів інвестування досліджуваного підприємства;

аналіз фінансовий стан підприємства з метою подальшого інвестування;

визначення ефекту фінансового левериджу та його використання при оцінці інвестиційної діяльності досліджуваного підприємства;

обґрунтування основних напрямів покращення інвестиційної діяльності підприємства.

Об’єкт кваліфікаційної роботи бакалавра - процес фінансового забезпечення інвестиційної діяльності підприємства на прикладі ПрАТ "Прінком".

Предмет кваліфікаційної роботи бакалавра - теоретичні та практичні засади покращення фінансового забезпечення інвестиційної діяльності підприємства.

Методи дослідження. У роботі **кваліфікаційній роботі бакалавра** використовувались такі методи як індукції та дедукції, формування узагальнень для дослідження теоретичних аспектів інвестиційної діяльності підприємства та при обґрунтуванні сутності та напрямків інвестиційної діяльності

підприємства; метод аналізу та синтезу, при аналізі фінансових ресурсів та інструментів інвестування досліджуваного підприємства; методи системного аналізу та синтезу, при визначенні ефекту фінансового левериджу та його використання при оцінці інвестиційної діяльності досліджуваного підприємства. Для обґрунтування основних напрямів покращення інвестиційної діяльності підприємства використано методи порівняння та інструменти фінансового, системного аналізу.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що розроблені методичні підходи й обґрунтовані теоретичні положення щодо удосконалення фінансового забезпечення інвестиційної діяльності доведені до рівня практичних рекомендацій, можуть бути використані суб'єктами господарювання і дозволяють: забезпечити ефективний вибір інвестиційних проектів для їхньої подальшої реалізації за рахунок оптимізації вибору й оцінки фінансової ефективності інвестиційних рішень.

Робота складається зі вступу, висновків, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 65 сторінок друкованого тексту, містить 9 таблиць, 6 рисунків. Список використаних джерел налічує 54 найменування.

РОЗДІЛ 1.
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Теорія, сутність та напрями інвестиційної діяльності

З історії світового розвитку видно, що існування економіки будь-якої країни неможливо уявити без залучення капіталу. В нинішніх ринкових умовах інвестиції являють собою один з найважливіших чинників покращення економічної ситуації, а інвестиції в основний капітал – один з найважливіших факторів економічного зростання [7].

Є.А. Кучаріна дає наступне визначення поняттю інвестицій: «Інвестиції – це витрати грошових засобів, які направлені на відтворення капіталу, його підтримку та розширення. В найбільш загальній формі інвестиції – це вкладення вільних грошових засобів у різні форми фінансового та матеріального багатства» [25].

Інвестиції можна розглядати і як вкладення коштів з метою отримання доходу підприємством, але чи можна назвати інвестиціями тільки гроші, адже як наголошував Федоренко, що процес інвестування капіталу можливий здійснюватися не тільки в грошовій, але і в будь-якій формі: майна, немайнових активів (досвіду роботи, пакетів програм, інших форм інтелектуальної власності)та сукупності технічних, технологічних, комерційних та інших знань,виробничого досвіду; прав використовування землі, води, ресурсів, споруд, а також інших майнових прав [34].

Саме поняття інвестицій, запропоноване В. Федоренком, це – довготермінові вкладення капіталу в підприємства та галузі економіки з метою його нарощування в майбутньому та отримання прибутку» [51]. При цьому автор робить акцент на тому, що приріст капіталу в результаті інвестиційної діяльності є нічим іншим як компенсацією яку отримує підприємство за ризик від можливих втрат у разі інфляції або відмови у отриманні відсотків від банківських вкладень у капітал.

С. Мочерний, в свою чергу має свій погляд щодо трактування терміну «інвестиції», відзначаючи, що відносячи до інвестицій довгострокові вкладення капіталу в різні сфери і галузі народного господарства всередині країни і за її межами.

З деякими моментами визначень інвестицій та інвестиційної діяльності можна погодитися, хоча як можна побачити не одне із них не є всесторонньо узагальнюючим, тому в деяких визначеннях є по декілька моментів з якими можна посперечатися, наприклад: у науковій літературі не існує поняття «довготермінові вкладення» адже це характеризує категорію «інвестиції» лише у її вузькому розумінні. ЇЇ слід розглядати одночасно і у вузькому, і в широкому значенні, незважаючи на терміни та масштаби здійснення інвестиційної діяльності. Деякі інвестиції, наприклад, в цінні папери, одночасно можуть бути як коротко - так і довгостроковими.

Автори інвестиційного словника А. Загородний, Г. Вознюк, Г. Партин теж звертають увагу на можливість досягнення соціального ефекту в процесі інвестування та визначають інвестиції як «грошові, майнові, інтелектуальні цінності, що їх вкладають в об’єкти підприємницької та інші види діяльності з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту; капітальні вкладення в розвиток виробництва чи невиробничу сферу» [26, с. 196]. У наведеному визначенні інвестицій автори поряд з грошовими, майновими та інтелектуальними цінностями виокремлюють і капітальні вкладення. Вважаємо, що перераховувати види і напрямки інвестицій не є коректним. Капітальні вкладення – це вкладення коштів у придбання будинків, споруд, інших об’єктів нерухомої власності.

У загальному визначенні поняття інвестицій розглядають, як вкладення капіталу з метою збільшення цього частки в майбутньому періоді, таким підходом інвестиції визначають у європейській та американській практиці. Існують і багато інших підходів до визначення інвестицій, а все тому що поняття інвестиції є надто всебічним, щоб йому можна було дати єдине

визначення. Один з підходів розглядає, інвестиції, як механізму щодо зростання реального капіталу в країнах з розвинутою ринковою економікою, у рамках цього підходи інвестиції визначаються як вкладення в цінні папери.

Інвестиційна діяльність — це сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій. Інвестиційна діяльність може здійснюватись у формі:

— інвестування, яке здійснюють громадяни, недержавні підприємства, господарчі асоціації, об'єднання і товариства, а також суспільні й релігійні організації, інші юридичні особи, засновані на колективній власності;

— державного інвестування;

— іноземного інвестування;

— спільного інвестування засобів і цінностей громадянами і юридичними особами України та іноземних держав [30].

Об'єктом інвестиційної діяльності може вважатися будь-яке майно (основні фонди й оборотні кошти в усіх сферах господарства, цінні папери, цільові грошові внески, науково - технічна продукція, інтелектуальні цінності, інші об'єкти власності) та майнові права.

Суб'єктами інвестиційної діяльності можуть бути юридичні і фізичні особи України та іноземних держав, а також держави в особі урядів. Роки практичних і теоретичних досліджень інвестиційної діяльності надала право тлумачити поняття інвестицій та інвестиційної діяльності різному шляхами.

Інвестиційну діяльність можна розглядати як необхідну умову індивідуального кругообігу засобів господарюючого суб'єкта. Вичитуючи різні трактування інвестиційної діяльності, її трактують як й процес який має цільове спрямування на пошук необхідних інвестиційних ресурсів, вибору ефективних об'єктів інвестування, збалансованої за обраними параметрами інвестиційної програми та забезпечення ефективної їх реалізації.

В сьогоденному розвитку економіки Україна має необхідність збільшення та активізації усього процесу інвестиційної діяльності. Оновлення виробництва

як структурне так і якісне, так же як і утворення ринкової інфраструктури проходять насамперед за рахунок інвестування. Чим більшими є обсяги та ефективнішим буде інвестиційна діяльність, тим швидше проходитиме процес відтворення та будуть здійсненими позитивні ринкові зміни. Якщо дивитися з іншої сторони, то можна побачити, що недостатнє інвестиційне забезпечення може призвести майже напевно до повної втрати конкурентоспроможності економіки країни, знецінення основного капіталу, зменшення обсягу виробництва та збільшення собівартості продукції, яке веде до погіршення економічного становища та показує ступінь тяжкості проблеми як інвестиційних ресурсів так і скорочення активності інвестицій.

Інвестиційна діяльність підприємства являє собою цілеспрямовано здійснюваний процес вишукування необхідних інвестиційних ресурсів, вибору ефективних об'єктів (інструментів) інвестування, формування збалансованої за обраними параметрами інвестиційної програми (інвестиційного портфеля) і забезпечення її реалізації.

Обсяги інвестицій у економіку нашої країни і на теперішній час є на низькому рівні через несприятливий інвестиційний клімат, який можна пояснити і воєнним станом, недосконалою законодавчою базою, і погано розвинутим фондовим ринком та фінансово-кредитною системою, неефективним використанням амортизаційних відрахувань та низьким рівнем вкладання до інвестицій заощаджень населення. Усе це в свою чергу приводить країну до повного відпливу національних капіталів, що приводить за кордон нашої країни та не дає можливості збільшити процент залучення інвестицій в Українську економіку.

Інвестиційний процес має потребу до постійного дослідження, як з питання обґрунтування інвестиційної стратегії країни, проблемі вибору ефективної форми та напряму інвестування, а також пошуку та залученні нових методів та можливих шляхів які призвели би до активізації інвестиційної діяльності в конкурентоспроможній економіці.

Узагальнюючи теоретичні концепції розуміння капіталу та виокремивши ті з них, що відповідають напрямку дослідження, вважаємо за доцільне надалі розглядати природу інвестиційного капіталу (див. рис. 1.1).

Рис. 1.1. Дуалізм природи інвестиційного капіталу*

* *Джерело:* розроблено автором самостійно

Інвестиційний капітал слід розглядати у просторово-часовому континуумі, який розкриває розміщення та рух об’єкта дослідження у просторі та часі.
Так, існування інвестиційного капіталу ми пов’язуємо з двома основними процесами – формуванням та розміщенням.

За першого він виступає як «ресурс», оскільки має місце накопичення за рахунок різних джерел інвестиційних ресурсів, що необхідні для забезпечення реалізації інвестиційної діяльності. У ході використання цих інвестиційних ресурсів відбувається процес розміщення інвестиційного капіталу, який за таких умов набуває ознак «активу». Це зумовлено тим, що інвестиційні ресурси

спрямовуються на інвестиції у вигляді основних засобів, оборотних, фінансових та нематеріальних активів, від яких очікується отримання економічного та/або соціального ефекту.

У зв'язку з вище викладеним, пропонуємо власне визначення: інвестиційні ресурси – це сукупність засобів та можливостей, що утворюються та акумулюються на усіх рівнях економіки та використовуються для реалізації інвестиційної діяльності різними суб'єктами господарювання.

Відмінність такого підходу від запропонованих іншими науковцями, полягає в тому, що він може бути застосований до усіх економічних суб'єктів на різних рівнях процесу суспільного відтворення, а також враховує усі функціональні складові інвестиційних ресурсів (див. рис. 1.2).

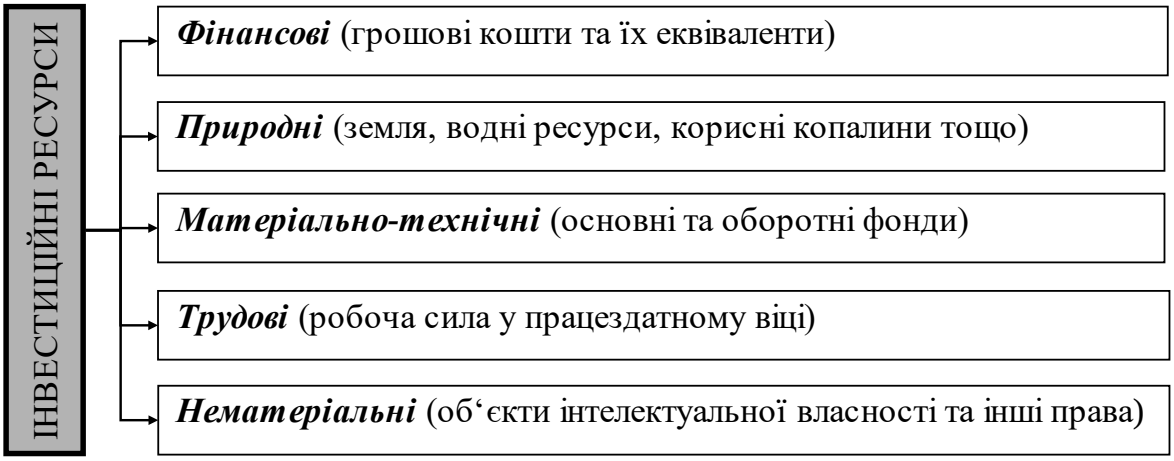
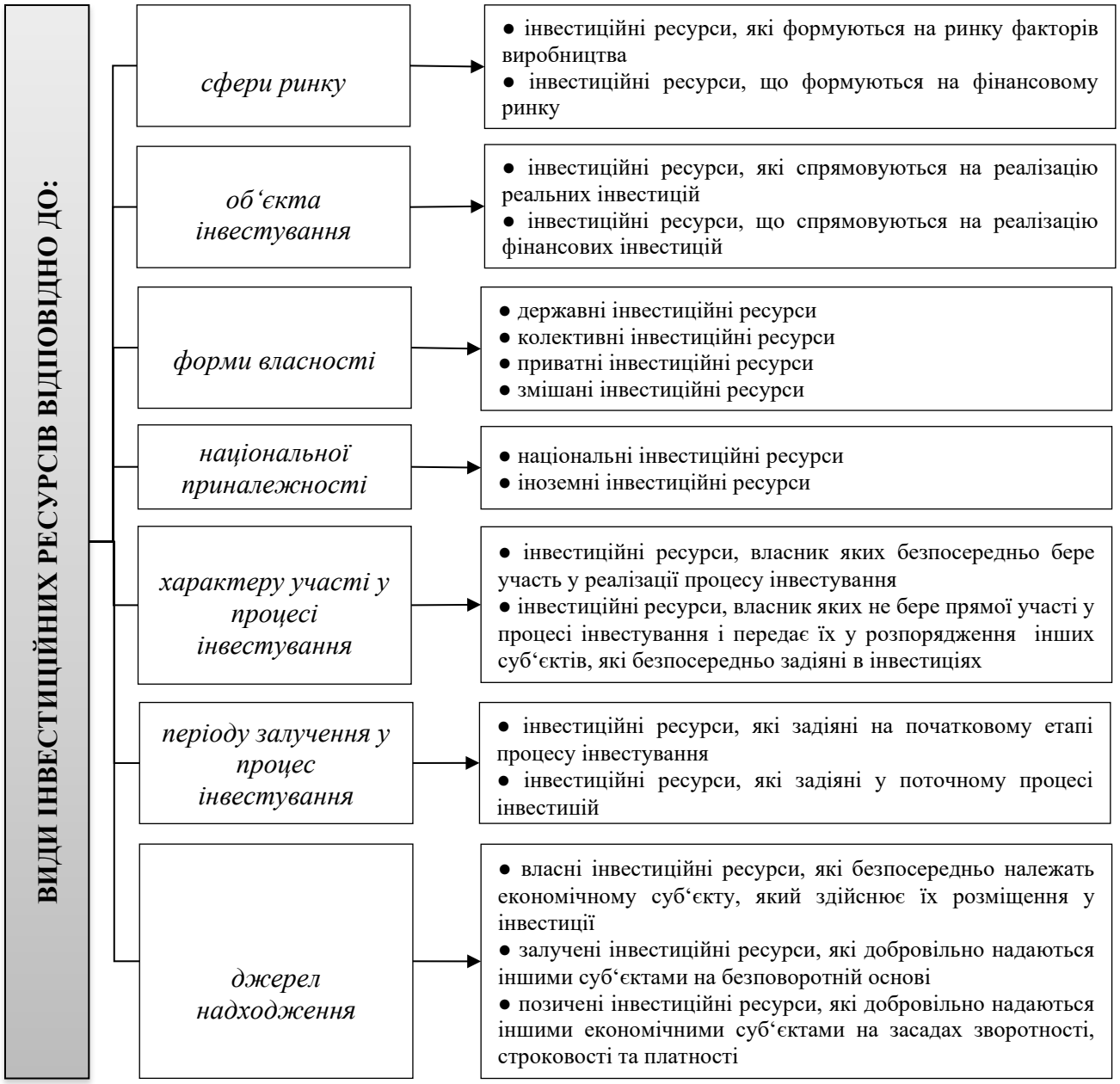

Рис. 1.2. Складові інвестиційних ресурсів*

* *Джерело:* розроблено автором самостійно

Узгоджуючи результати попередніх досліджень, ми пропонуємо надалі розуміти під фінансовою складовою інвестиційних ресурсів сукупність грошових коштів та їх еквівалентів, що задіяні у забезпеченні реалізації інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання. Як правило, вона є первинною відносно решти, адже забезпечує трансформацію різних складових інвестиційних ресурсів, дає змогу оцінити їх кількісно, дозволяє інвестору обрати напрям інвестиційної діяльності та сприяє збільшенню рівня прибутку з одночасним пониженням рівня ризику, пов'язаного із реалізацією капітальних та фінансових інвестицій.

Окрім виокремлення різних за формою та функціональним призначенням видів інвестиційних ресурсів, їх можна класифікувати й за іншими ознаками (див. рис. 1.3).

1.3. Класифікація інвестиційних ресурсів

* *Джерело:* розроблено автором за даними [42]

Слід докладно зупинитись на характеристиці облігацій підприємств нефінансового сектора, оскільки останні не лише задіяні у формуванні інвестиційного капіталу, а й сприяють його нарощуванню у масштабах країни та забезпечують економічний розвиток на макрорівні (див. рис. 1.4).

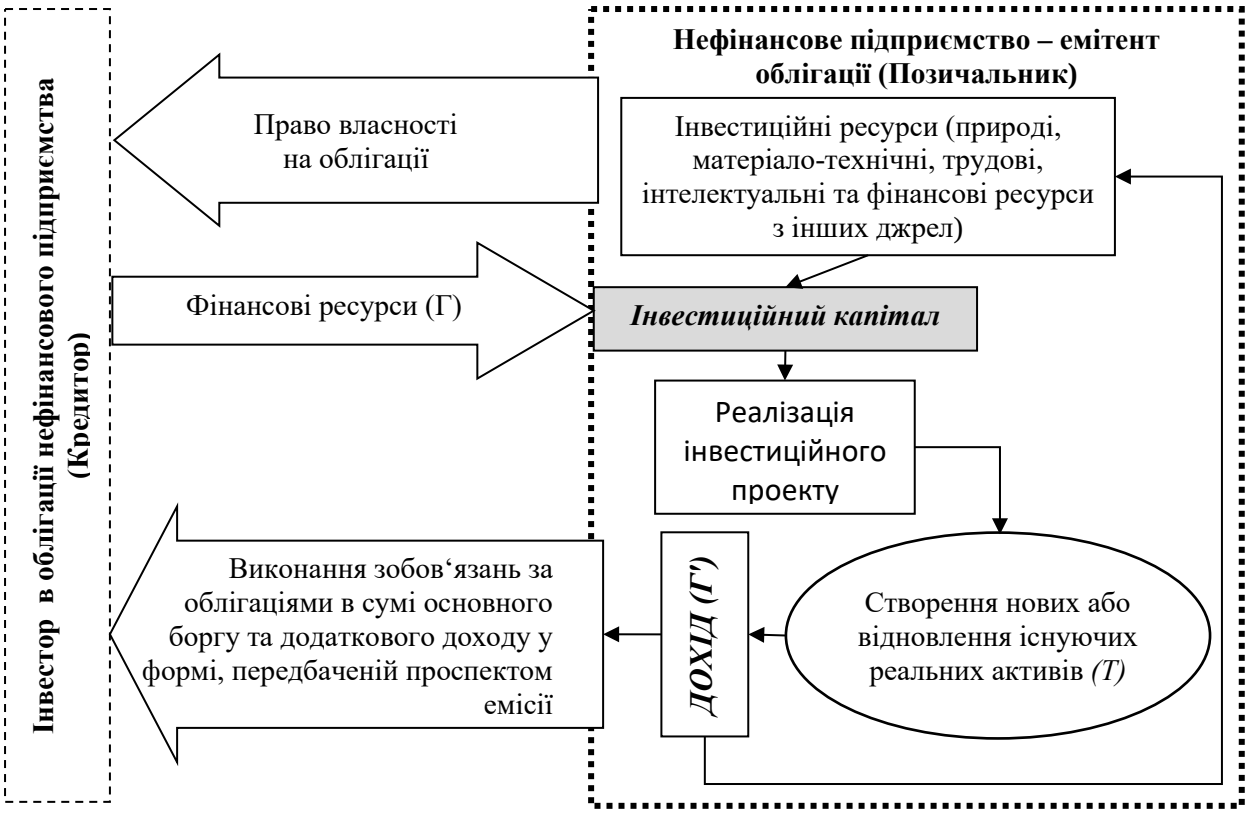

Рис. 1.4. Облігації підприємств нефінансового сектора у формуванні їх інвестиційного капіталу*

* *Джерело*: розроблено автором самостійно

В обмін на право власності на облігацію, її власник передає емітенту визначену суму коштів, які надходять до фонду фінансових ресурсів підприємства (Г). У складі грошових коштів, які були сформовані інакше, ніж через емісію облігацій, разом з іншими видами інвестиційних ресурсів, вони спрямовуються емітентом у здійснення реальних інвестицій. Ці інвестиційні ресурси мають бути використані так, щоб в результаті реалізації інвестиційного проекту було створено новий або відновлено існуючий актив (Т), що матиме нову споживчу вартість, більшу за споживчу вартість початкового вкладання коштів.

Нова споживча вартість набуває форми інвестиційного доходу (Г') від експлуатації активу, який за нормальних умов буде розподілений наступним чином:

а) власнику облігації має бути повернена основна сума боргу, а також сплачено зароблений дохід у формі, передбаченій проспектом емісії облігацій;

б) підприємству та іншим учасникам інвестиційного проекту мають бути відшкодовані їх початкові витрати на реалізацію інвестиційного проекту, а також доходи за умови, що вони були передбачені;

в) нефінансове підприємство-емітент повинно сформувати амортизаційний фонд та отримати чистий прибуток від експлуатації / реалізації об’єкту інвестування.

Проаналізувавши теоретичні підходи до погляду сутності інвестицій, можемо зробимо висновок, що інвестиції являються складним та змістовним поняттям, яке тримає у собі різні економічні процеси, котрі впливають на розподіл, виробництво, споживання та обмін, тобто вони являють собою фундаментальну основу суспільних відтворень.

Узагальнюючи погляди багатьох дослідників щодо вивчення поняття «інвестиції», зробимо спробу визначити сутність категорії «інвестиції». Пропонуємо наступне формулювання терміну інвестиції: інвестиції – це всі види грошових, майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в підприємства, підприємницькі проекти й програми, які сприяють розвитку виробництва та невиробничої сфери, підприємництва, з метою отримання прибутку та соціального ефекту. Таке визначення інвестицій, на наш погляд, дає можливість врахувати динамізм інвестицій, широко класифікує форми інвестицій та об'єкти інвестиційних вкладень, а головне - вказує мету.

Отже, зміни стану інвестиційної привабливості України, свідчать про перші кроки до поступового покращення інвестиційної ситуації в Україні. Проблеми покращення інвестиційної діяльності в країні полягають в подоланні недосконалості та незбалансованості інвестиційного середовища. Головними

негативними факторами є недосконаліть чинного законодавства, нестійка економічна і політична ситуація в країні та низька конкурентоспроможність вітчизняних підприємств порівняно із їх іноземними представниками. Стратегічним завданням для України в подальшому повинно стати значне покращення інвестиційного середовища.

1.2. Методи оцінки інвестиційних рішень

В сучасних умовах використовуються методи загальної (абсолютної) та порівняльної оцінки ефективності інвестиційної діяльності підприємства.

Для будь-якого проекту потрібний грошовий тобто, надходження грошових коштів, їх еквівалентів, а також платежів при реалізації інвестиційної політики, визначаються грошовий потік для усього розрахункового періоду в цілому [44].

В цілому на підприємстві інвестиційна діяльність приводить до зменшення кількості грошових коштів. Головним джерелом окупності усієї інвестиційної політики є операційна діяльність, вона являється генератором основного потоку коштів. Фінансова реалізація інвестиційної політики характеризується позитивним сальдо грошових потоків на кожному кроці реалізації даного проекту.

Безпосередніми чинниками, що визначають ефективність інвестицій, є:

а) очікувана норма чистого прибутку,

б) реальна ставка відсотка.

Якщо очікувана норма чистого прибутку перевищує ставку відсотка, то інвестування буде прибутковим.

Методи, використовувані в аналізі інвестиційної діяльності, можна розділити в залежності від того, враховується чи ні часовий параметр на: статичні (без обліку), динамічні (з урахуванням).

Засновані на облікових оцінках ("статистичні" методи):

- Термін окупності інвестицій - це метод оцінки ефективності інвестицій виходячи з термінів окупності ґрунтується на розрахунку періоду часу, за який доходи за інвестиційним проектом покривають одноразові витрати на його реалізацію. Даний метод дозволяє визначити термін окупності інвестиційної політики, який порівнюється з економічно доцільним строком, заданим інвестором і термінами окупності за іншими інвестиційними політиками. До недоліків методу відносяться, по-перше суб'єктивний підхід інвестора до величини терміну окупності проекту, по-друге, менший термін окупності може виявитися не в самого ефективного підприємства;

- Розрахунок і порівняння чистого доходу враховує те, що основним показником, що характеризує економічний ефект від реалізації інвестиційного проекту за весь термін його корисного використання, є чистий дохід - накопичене сальдо припливів і відтоків інвестиційної політики за весь термін його реалізації. Показник чистого доходу по інвестиційній політиці характеризує абсолютне значення отриманого доходу в цілому за весь термін його реалізації. Даний показник характеризує як абсолютну, так і порівняльну ефективність інвестиційної політики при наявності декількох альтернативних проектів;

- Розрахунок і порівняння прибутковості використовується для обчислення норми прибутку на капітал і дозволяє оцінити вплив інвестиційної політики на зміну ефективності діючого підприємства і рентабельність його діяльності. Показник норми прибутку на капітал, на відміну від попереднього методу, є відносною характеристикою ефективності інвестиційної політики і характеризує рентабельність інвестиційного капіталу. Метод розрахунку норми прибутку на капітал не можна використовувати самостійно, у відриві від інших методів, оскільки він не дає об'єктивної оцінки ефективності інвестиційної політики до кінця. У рамках цього ж методу визначається індекс прибутковості капітальних вкладень - відношення суми чистого доходу від операційної діяльності за весь термін реалізації інвестиційної політики до суми

інвестиційних вкладень на реалізацію даного її. Також визначається індекс прибутковості витрат - відношення накопичених припливу й відтоку реальних грошей. Проект оцінюється як ефективний в тому випадку, якщо індекс прибутковості витрат перевищує 1 (тобто чистий дохід по інвестиційній політиці є позитивний);

- Розрахунок і порівняння теперішньої вартості (витрат) надає інвестору декілька варіантів реалізації одного інвестиційного проекту з різними витратами. Даний метод найбільш доцільний при реалізації інвестиційної політики, спрямованої на заміну зношених фондів, вдосконалення технології, впровадження нових способів організації робочих місць і методів управління;

- Розрахунок і порівняння маси прибутку використовується для визначення критерію максимального прибутку, і лише в тих випадках, коли мова йде про проекти однакової тривалості і з однаковими величинами вкладеного капіталу.

- Розрахунок показника економічного ефекту (позитивне значення, розраховане відповідно до видів науково-технічних заходів) є критерієм прийняття рішень про реалізацію інвестиційного проекту, спрямованого на впровадження науково-технічних заходів з метою удосконалення технологічного процесу, впровадження нової техніки, організаційно-технічних заходів і т . д.

- Коефіцієнт ефективності інвестицій має дві характерні риси: він не припускає дисконтування показників доходу; дохід характеризується показником чистого прибутку (балансовий прибуток за вирахуванням відрахувань до бюджету). Алгоритм розрахунку винятково простий, що і зумовлює широке використання цього показника на практиці: коефіцієнт ефективності інвестиції розраховується розподілом середньорічного прибутку на середню величину інвестиції. Середня величина інвестиції знаходиться розподілом вихідної суми капітальних вкладень на два, якщо передбачається, що після закінчення терміну реалізації аналізованого проекту всі капітальні

витрати будуть списані; якщо допускається наявність залишкової вартості, то її оцінка повинна бути виключена. Даний показник порівнюється з коефіцієнтом рентабельності авансованого капіталу, що розраховується розподілом загального чистого прибутку підприємства на загальну суму коштів, авансованих в його діяльність (підсумок середнього балансу нетто).

Індекс рентабельності інвестицій - є відносним показником (розраховується на основі чистого дисконтованого доходу) і характеризує рівень доходів на одиницю витрат, тобто ефективність вкладень (чим більше значення цього показника, тим вища віддача кожного рубля, інвестованого в даний проект). Показник являє собою міру стійкості як самого інвестиційного проекту, так і підприємства яке його реалізує, а також дозволяє ранжувати інвестиційні проекти за величиною індексу рентабельності інвестицій. Даний критерій зручний при виборі одного проекту з ряду альтернативних, що мають приблизно однакові значення чистої поточної вартості (зокрема, якщо два проекти мають однакові її значенням, але різними обсяги необхідних інвестицій, вигіднішим буде той з них, який забезпечує більшу ефективність вкладень), або при комплектуванні портфеля інвестицій з метою максимізації сумарного значення чистого дисконтованого доходу;

Ці показники та їх розрахунки в інвестиційному аналізі підприємства набувають форму техніко-економічного обґрунтування інвестиційних проектів. Його основною метою є відбір найоптимальнішого проекту з усіх які є запропонованими, тобто вибір найкращого проектного рішення для підприємства.

Техніко-економічне обґрунтування надає підприємству змогу сповна оцінити всю сукупність найрізноманітніших аспектів технічного розвитку інвестиційного проекту. Внаслідок чого підприємство має змогу оцінити техніко-технологічну базу та обґрунтованість проектних рішень які їм запропоновані.

Ні один інвестор не має права ігнорувати цей етап проектування інвестиційного проекту, адже саме цей етап надає йому змогу оцінити всі можливості технічного забезпечення підприємства та обґрунтованість рівня витрат стосовно проекту. Тобто надає змогу інвестору оцінити чи вартий проект того, щоб вкладати в нього кошти, коли проект окупиться і т.д.

Розвиток підприємницької діяльності важко уявити без впровадження нових ефективних інвестиційних проектів.

Мотивом для появи нових інвестиційних проектів може бути: ініціатива підприємців, інтереси кредиторів, незадовільний попит населення, надлишкові фінансові ресурси та реакція на політичну ситуацію в країні тощо.

Розробка проекту та його техніко-економічне обґрунтування може здійснюватися за проектними установами, якщо є таке замовлення від ініціатора проекту чи іншими зацікавленими в проекті особами. Таке обґрунтування потребує в свою чергу значного вкладання коштів і часу для його виконання, тому перед вкладання коштів в нього розумно спочатку здійснити попередню оцінку проекту за допомогою попереднього обґрунтування. Це наддасть змогу мінімізувати витрати на здійснення техніко-економічного обґрунтування.

Найчастіше техніко-економічне обґрунтування вважається документом, в якому доводиться ефективність інвестиційних рішень, за допомогою системи показників та їх розрахунків. На практиці в інвестиційній діяльності форма техніко-економічне обґрунтування може бути розгорнута та стисла, в залежності від рівня інвестицій.

Попереднє обґрунтування є проміжною стадією між вивченням проектних можливостей і докладним техніко-економічним обґрунтуванням. Техніко-економічне обґрунтування повторює основні свого попереднього проходження, але більш детально опрацьовуються всі його розділи та аналізуються проектні альтернативи для головних компонентів обґрунтування. Величезна різноманітність технологій, видів сировини та обладнання, що можуть бути

застосовані на сучасному підприємстві, значно ускладнює деталізацію технічного аналізу інвестиційних проектів. Розглянемо типову структуру докладного техніко-економічного обґрунтування та подамо інформацію, яку має містити кожний розділ техніко-економічне обґрунтування інвестиційного проекту (при цьому слід мати на увазі, що всі розділи техніко-економічного обґрунтування взаємопов'язані, але їх розміщення не обов'язково відображає реальну послідовність розробки).

У першому розділі розглядається основна ідея проекту. А вже в другому проводиться аналіз ринку та стратегія маркетингу. В третьому розділі розглядається сировина та комплектуючі матеріали. У його межах передбачаються дослідження забезпеченості випуску продукції або послуг, що пропонуються, основними видами сировини, матеріалів, енергетичних ресурсів тощо. У четвертому розділі розглядається місце розташування та навколишнє середовище проекту, аналіз його розміщення надає змогу розглянути потенційні переваги його конкретного місцезнаходження з позицій наближення до факторів виробництва або ринків збуту, оцінити інвестиційну привабливість регіону, визначити ринкову вартість земельної ділянки, на якій знаходиться об'єкт, і територій, що до неї прилягають. В п’ятому розділі техніко-економічного обґрунтування визначається інженерна частина проекту та її технології..

Техніко-економічне обґрунтування інвестиційного проекту розробляється для об'єктів виробничого призначення, які мають потребу у детальному обґрунтуванні відповідних проектом рішень, визначенні варіантів проектування, доцільності будівництва самого об’єкту та присутності підстави для завдання на проектування, вихідних даних.

Слід мати на увазі, що всі розділи техніко-економічного обґрунтування взаємопов'язані і їх розташування обов'язково відображає реальну послідовність їх розроблення.

Обґрунтування може складатися за скороченою, спрощеною формою, якщо необхідно довести доцільність обраного в проекті варіанту техніко-технологічного рішення порівняно з іншими можливостями.

Типова структура техніко-економічного обґрунтування передбачає:

- опис потреби в збільшенні потужностей виробництва, зміни технології або схеми виробництва;

- обґрунтування вибору технології, устаткування, схеми виробництва, будівельні рішення;

- розрахунки потреб виробництва в сировині, матеріалах, енергетичних і трудових ресурсах;

- економічні розрахунки за проектом;

- висновки і пропозиції, в яких наводиться загальна оцінка економічної доцільності і перспектив впровадження проекту.

Відмінність техніко-економічне обґрунтування від бізнес-плану інвестиційного проекту полягає в тому, що:

- техніко-економічне обґрунтування складається для проектів щодо впровадження нових технологій, процесів і устаткування на діючому підприємстві, тому аналіз ринку, маркетингова стратегія, опис підприємства і продукту, а також аналіз ризиків можуть бути відсутні;

- обов'язково наводиться інформація про причини вибору певних технологій виробництва та інших техніко-технологічних рішень, прийнятих в проекті, а також результати від їх впровадження та економічні розрахунки ефективності.

Отже, досвід світової практики дає змогу побачити, що жодна країна не може розвивати економіку своєї країни без залучення інвестицій та їх ефективного використання. Дослідження інвестицій завжди знаходилося в центрі розвитку економіки та економічної думки, завдяки тому що інвестиції являються базовим елементом розвитку будь-якої господарської діяльності ринкових суб’єктів та процесу зростання економічного стану світової держави.

Згідно до Закону України «Про інвестиційну діяльність» інвестиційна діяльність – це сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб та держави, щодо реалізації інвестицій. Суть інвестиційної діяльності полягає в розробці ідей, обґрунтуванні проектів, їх матеріально-технічному і фінансовому забезпеченні, управлінні діяльністю створеного об’єкта, включаючи його ліквідацію або перепрофілювання відповідно до умов, що змінюються і можливостей досягнення інвестором поставлених цілей [30].

Потреба підприємства в інвестиціях зумовлена зокрема декількома чинниками, такими як підвищення якості продукції, створення нових конкурентоспроможних товарів, освоєння нових видів діяльності, перехід до нових ринків, покращення та відновлення матеріально-технічної бази. Суттєвий вплив інвестиційна діяльність здійснює на макроекономічному рівні, тобто на розвиток країни в цілому, а для нього держава повинна створити та забезпечити сприятливі умови інвестиційної діяльності в країні.

Техніко-економічне обґрунтування інвестиційного проекту розробляється для об'єктів виробничого призначення, які мають потребу у детальному обґрунтуванні відповідних проектом рішень, визначенні варіантів проектування, доцільності будівництва самого об’єкту та присутності підстави для завдання на проектування, вихідних даних.

Нові продукти, ідеї та технології є запорукою успіху діяльності підприємства, вони забезпечують підприємству фінансову стабільність. Саме тому важливого значення набуває інвестиційна діяльність підприємств та можливість успішного управління нею. Вона має бути орієнтована на стратегічний успіх та отримання нових шляхів розвитку підприємства.

РОЗДІЛ 2.
ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Визначення вартості і структури капіталу досліджуваного підприємства

Інвестуючи капітал у фінансування будь-яких проектів, кожна фірма сподівається на повернення своїх інвестицій і одержання доходу на активи, причому ці доходи, принаймні, мають дорівнювати вартості капіталу, яка вимірюється нормою відсотка на капітал. Інакше інвестори не вкладатимуть кошти у проекти, а це стане на перешкоді зростанню капіталу. Тому необхідно встановити мінімально необхідну норму прибутку, котра забезпечить рентабельність новим інвестиціям. Ця норма прибутку повинна принаймні дорівнювати вартості різних форм капіталу.

Оцінка вартості ВК має ряд особливостей:

а) необхідність постійного коректування балансової суми ВК в процесі здійснення оцінки;

б) оцінка вартості знов залученого ВК носить ймовірнісний, а значить в значній мірі умовний характер;

в) суми виплат власникам капіталу входять в склад оподатковуваного прибутку, що збільшує вартість ВК у порівнянні з запозиченим;

г) залучення ВК пов'язано з більш високим рівнем ризику інвесторів, що збільшує його вартість на розмір премії за ризик; д) залучення ВК не пов'язано, як правило, з поворотнім грошовим потоком за основною його сумою, що визначає вигідність використання цього джерела підприємством не дивлячись на більш високу його вартість.

З урахуванням цього механізм оцінки і управління вартістю ВК: 1) вартість функціонуючого ВК підприємства у звітному періоді визначається за формулою:

ВКфз = (ЧПс * 100) / СКс, (2.1)

де ВКфз – вартість функціонуючого ВК у звітному періоді, %;

ЧПс – сума чистого прибутку, виплаченого власникам в процесі її розподілу за звітний період;

СКс – середня сума ВК у звітному періоді.

Відповідно вартість функціонуючого ВК в плановому періоді визначається за формулою:

ВКфп = ВКфз * ПВт, (2.2)

де ВКфп – вартість функціонуючого ВК в плановому періоді, %;

ВКфз – вартість функціонуючого ВК у звітному періоді, %;

ПВт – запланований темп зростання виплат прибутку власникам на одиницю вкладеного капіталу, виражений десятинним дробом.

2)вартість нерозподіленого прибутку прирівнюється до вартості функціонуючого ВК у плановому періоді:

ВНП = ВКфз. (2.3)

3) вартість додатково залученого акціонерного капіталу розраховується у процесі оцінки диференційовано за привілейованими акціями та за простими акціями.

В загальному вартість капіталу – це ціна, яку платить підприємство за користування капіталу, що формується з різних джерел і сприяє здійсненню його господарської діяльності.

Вартість функціонуючого власного капіталу підприємства в звітному періоді вартість додатково залученого капіталу за рахунок емісії привілейованих акцій вартості додаткового капіталу, залученого за рахунок емісії простих акцій.

Акціонерне товариство відкритого типу "Прикарпатська інвестиційна компанія "Прінком" було створене на засадах угоди між її засновниками, які у свою чергу уклали засновницький договір про створення та діяльність Акціонерного товариства відкритого типу "Прикарпатська інвестиційна компанія "Прінком" який набув чинності від "15" жовтня 1993 року. Приватне акціонерне товариство "Прикарпатська інвестиційна компанія "Прінком" створена шляхом перетворення акціонерного товариства відкритого типу "Прикарпатська інвестиційна компанія "Прінком" та є його правонаступником за усіма правами і зобов'язаннями згідно з рішенням загальних зборів акціонерів товариства від 12 березня 2010 року.

Структура капіталу являє собою співвідношення власних і позикових фінансових засобів, використовуваних підприємством у процесі своєї господарської діяльності. Пошук шляхів активізації реальних інвестиційних процесів, як і розв'язання багатьох інших питань, лежить у площині аналізу джерел фінансування інвестицій [14].

Інвестиційні рішення можуть прийматися лише за наявності відповідних фінансових джерел. У противному разі інвестор може стати неплатоспроможним з усіма наслідками, які з цього випливають.

Структуру джерел фінансування інвестиційної діяльності дослідженого підприємства, можна побачити в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1.

Джерела фінансування інвестиційної діяльності на підприємстві ПрАТ «Прінком» за 2021-2023 роки, тис. грн

Спосіб фінансування	2021р.		2022 р.		2023р.		Відхилення, абс.		
	П.В.	Сума, грн.	П.В.	Сума, грн.	П.В.	Сума, грн.	2022-2021рр.	2023-2022рр.	2023-2021рр.
Власний капітал	99	11732	99	11780	99	11751	48	-29	19
Позиковий капітал	1	109	1	104	1	50	-5	-54	-59
Усього	100	11841	100	11884	100	11801	43	-83	-40

Джерело: розраховано автором.

На балансі підприємства основні засоби 2 груп. 2 група - первісна вартість 17,0 тис. грн., нарахований знос - 17,0 тис. грн.; знос визначається як добуток залишкової вартості на річну норму амортизації згідно з нормами Закону про прибуток та П(с)БО-7. 4 група - первісна вартість 7,0 тис. грн., знос - 6,0 тис. грн. В 2023 році збільшилася частка власних коштів підприємства на 19 тис. грн., тоді як частка позикового капіталу зменшилася на 59 тис. грн., при цьому в процентному співвідношенні власного і залученого капіталу за усі три аналізовані роки становище залишається незмінним (Рис.2.1).

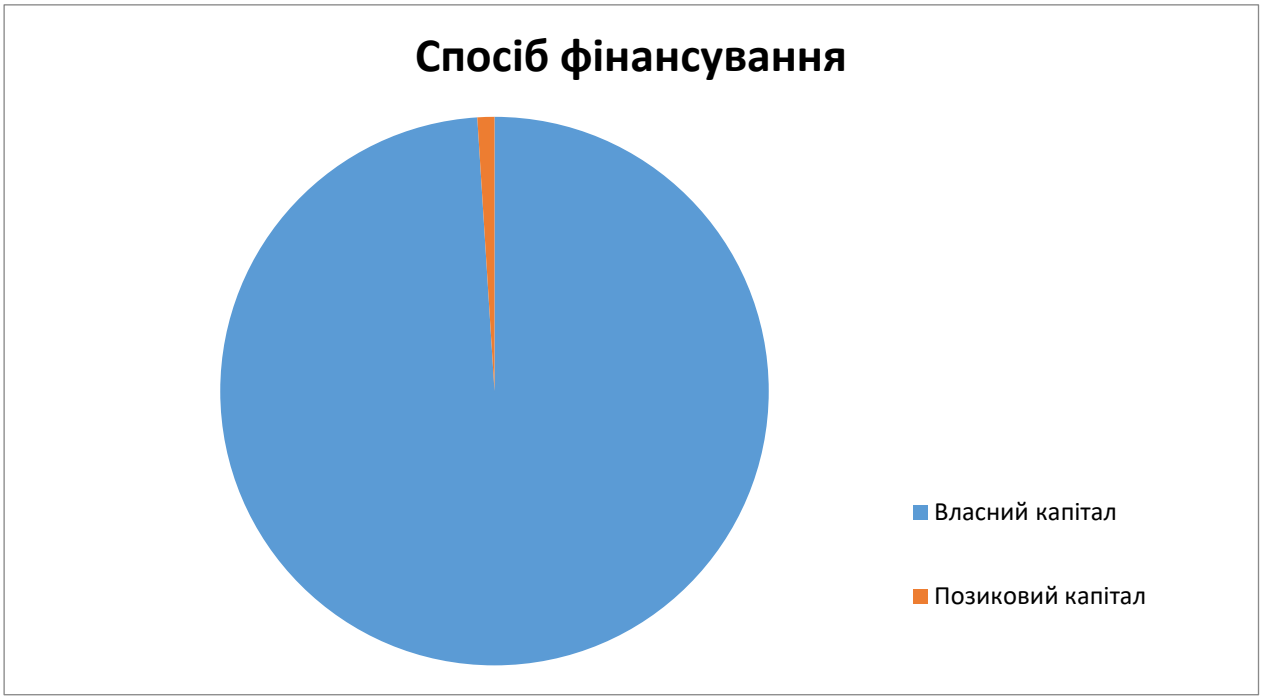

Рис. 2.1. Джерела фінансування інвестиційної діяльності на підприємстві ПрАТ «Прінком» за 2021-2023 роки,%

Фінансування інвестиційних проектів згідно з рис. 2.1. у період 2021 - 2023 роках фінансування діяльності проводиться за рахунок власних коштів.

Проведений аналіз господарської діяльності підприємства та ознайомлення з особливостями його діяльності дозволили виявити ті проблеми, які притаманні даному підприємству, в подальшому можуть перешкоджати залученню капіталу і потребують вирішення.

Основними джерелами фінансування діяльності ПрАТ «Прінком» є винагороди від управління активами пайових інвестиційних фондів, Недержавного пенсійного фонду, як перспективне джерело фінансування можна розглядати залучення грошових коштів інвесторів через продаж інвестиційних сертифікатів фонду.

Умовою виживання та розвитку будь-якого підприємства, як бізнес-процесу, є його фінансова стабільність. У тому разі коли підприємство є фінансово стійким, воно в змозі витримати несподівані зміни ринкової стану, і не опинитися на краю банкрутства.

Фінансова стійкість безпосередньо пов’язана з ефективністю функціонування підприємства та істотно залежить від результатів кругообігу на фазах капіталу: залучення, розподілу та використання.

Таблиця 2.2.

Показники фінансової стійкості підприємства ПрАТ «Прінком» за 2021 - 2023 роки

Показники	2021р.	2022р.	2023р.	нормативи	2022 від 2021	2023 від 2022
1.Коефіцієнт співвідношення залучених і власних коштів	0,0093	0,0088	0,0043	<1	-0,0005	-0,0046
2.Коефіцієнт автономії	0,9908	0,9912	0,9958	>0,5	0,0005	0,0045
3.Коефіцієнт маневреності власних коштів	0,2937	0,2978	0,3760	>0,2	0,0041	0,0782
4.Коефіцієнт ефективності використання власних коштів	0,0050	0,0050	0	>0,4	0,0050	-0,0050
5.Коефіцієнт використання фінансових ресурсів усього майна	0,0050	0,0163	0	збільшення	0,0163	-0,0050

Джерело: розраховано автором.

За даними таблиці 2.2 можна побачити, що коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів характеризує структуру фінансових ресурсів

підприємства. Його частка на протязі аналізованого періоду є досить малою, що говорить про не співвідношення частини власного і залученого капіталу. Частка власного капіталу підприємства є більшою це можна побачити на рис. 2.1.

Коефіцієнт автономії, ще його називають коефіцієнтом концентрації власного капіталу, характеризує частку коштів, вкладених власниками підприємства в загальну вартість майна. Нормативне мінімальне значення коефіцієнта автономії оцінюється на рівні 0,5, у аналізованому підприємстві рівень коефіцієнта автономії є більшим за нормативне значення, що показує забезпеченість позикових коштів власними. Коефіцієнт автономії підприємства яке займається інвестиційною діяльністю, повинно бути більшим нормативного рівня.

Коефіцієнт маневреності власних коштів характеризує степінь мобільності використання власного капіталу. Значення цього показника на ПрАТ «Прінком» є більшим за нормативне, це дозволяє підприємству забезпечити достатню гнучкість у використанні власного капіталу . Якщо порівнювати коефіцієнт маневреності за 2021 – 2023 роки, можна побачити, що він постійно зростає, що говорить про зростання частки власних коштів котрі вкладені в оборотні активи.

Коефіцієнт ефективності використання власних коштів в останньому році аналізованого періоду взагалі дорівнює 0, тоді як повинен бути більше 0,4%.

Коефіцієнт використання фінансових ресурсів (усього майна) дає змогу визначити, за який період одержаний прибуток може компенсувати вартість майна.

За аналізований період можна побачити, що показник є нестабільним, у 2022 році порівняно з 2021 роком його значення збільшилося на 0,016, що є позитивною зміною показника. Але значення коефіцієнта у 2023 році взагалі дорівнює 0, тобто у 2023 році компенсація вартості майна не передбачається.

Найбільше значення серед усіх показників фінансової стійкості за 2021-2023 роки мають коефіцієнти автономії і манерності власних коштів.

За даними розрахунків в таблиці 2.3 можна побачити, що показники ділової активності в підприємства ПрАт «Прінком» мають тенденцію до зниження, це говорить про зниження рівня оборотності запасів, основних засобів, власного капіталу, активів та інше. Усе це вказує на погіршення економічного та фінансового становища на підприємстві.

Таблиця 2.3

Показники ділової активності підприємства ПрАТ «Прінком» за 2021 - 2023 роки, тис. грн.

Показники	2021р.	2022р.	2023р.	норматив	2022 від 2021рр.	2023 від 2022рр.
1.Коефіцієнт оборотності активів	0,041	0,041	0,031	збільшення	0	-0,010
2.Коефіцієнт оборотності оборотних засобів	0,119	0,119	0,091	збільшення	0	-0,028
3.Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	0,138	0,138	0,105	збільшення	0	-0,033
4.Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	6,681	6,681	5,083	збільшення	0	-1,597
5.Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	0	0	0	збільшення	0	0
6.Коефіцієнт оборотності основних засобів	320,667	320,667	244	збільшення	0	76,667
7.Коефіцієнт оборотності власного капіталу	0,041	0,041	0,031	збільшення	0	-0,010

Джерело: розраховано автором.

Коефіцієнт оборотності активів – відображає швидкість обороту сукупного капіталу підприємства.

Коефіцієнт оборотності оборотних засобів характеризує відношення виручки від реалізації продукції, без урахування податку на додану вартість та акцизного збору до суми оборотних засобів підприємства. За аналізований

період, можна побачити тенденцію цього коефіцієнта до зменшення, що свідчить про уповільнення обороту оборотних засобів.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості показує, скільки разів за рік обернулися кошти, вкладені в розрахунки. На досліджуваному підприємстві він має тенденцію до зменшення, так у 2023 році він зменшився на 0,028 порівняно з попереднім роком.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості – показує розширення або зниження комерційного кредиту, наданого підприємству. На підприємстві ми бачимо зниження цього показника, що означає зростання підприємством покупок та вкладень коштів зроблених в кредитній формі розрахунку.

Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів – відображає число оборотів товарно-матеріальних запасів підприємства за аналізований період. У аналізованому підприємстві цей показник дорівнює 0, через діяльність в якій відсутнє виробництво. Підприємство не має виробництва адже воно займається інвестиційною діяльністю з управління активами.

Коефіцієнт оборотності основних засобів це відношення чистої виручки від реалізації послуг до середньорічної вартості основних засобів. У 2023 році значення цього показника збільшилося, оскільки підприємство максимально ефективно використовує свої основні засоби.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу розраховується як відношення чистої виручки від реалізації продукції (робіт, послуг) до середньорічної величини власного капіталу підприємства. На досліджуваному підприємстві у 2023 році значення цього показника зменшилося на 0,010 порівняно з 2022 роком, це говорить про зменшення ефективності використання власного капіталу підприємства.

Аналізуючи показники ліквідності ПрАТ «Прінком» можна побачити позитивну тенденцію.

Коефіцієнт загальної ліквідності визначає ступінь покриття поточних зобов'язань оборотними активами. У таблиці 2.4 ми бачимо, що значення цього показника має тенденцію до збільшення, що означає високий ступінь покриття зобов’язань.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яку частину найбільш термінових зобов'язань (кредиторської заборгованості та короткострокових кредитів і позик) підприємство може покрити за рахунок найбільш ліквідних активів - грошових коштів і короткострокових фінансових вкладень. Значення цього коефіцієнта на досліджуваному підприємстві має тенденцію до збільшення в аналізованому періоді, це є позитивною тенденцією.

Таблиця 2.4.

Показники ліквідності підприємства ПрАТ «Прінком» за 2021 - 2023 роки, тис. грн.

Показник	2021р.	2022р.	2023р.	норматив	2023 від 2021	2022 від 2021	2023 від 2022
Коефіцієнт загальної ліквідності	32,61	42,96	89,36	>1-2	56,75	9,82	54,63
Коефіцієнт поточної ліквідності	32,57	43,72	88,96	>0,6	56,39	11,12	54,25
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,70	10,10	19,90	>0,2	19,20	9,37	18,84
Чистий оборотний капітал	3446	4364	4418	>0	972	861	910

Джерело: розраховано автором.

Коефіцієнт поточної ліквідності показує покриття короткострокової заборгованості підприємства всіма оборотними активами і дає уявлення про середньострокову платоспроможності. Значення цього показника є набагато більшим за нормативне і має тенденцію до збільшення.

Чистий оборотний капітал фірми розраховують як різниця поточних активів і пасивів. Його значення на досліджуваному підприємстві має тенденцію до збільшення так у 2023 році значення показника збільшилося на 910 тис. грн. порівняно з 2022 роком.

2.2. Фінансові ресурси та інструменти інвестування досліджуваного підприємства

Усі напрямки і форми інвестиційної діяльності компанії (фірми) здійснюються за рахунок сформованих нею інвестиційних ресурсів. Від характеру формування цих ресурсів багато в чому залежить рівень ефективності не тільки інвестиційної, але й всієї господарської діяльності підприємства.

Власні інвестиційні ресурси характеризують обсяг коштів підприємства, які забезпечують його інвестиційну діяльність і належать йому на правах власності. До власних ресурсів відносяться також кошти, які передані підприємству для здійснення цільового інвестування на безповоротній основі.

Позикові інвестиційні ресурси характеризують залучений підприємством капітал в усіх його формах на умовах повернення. Всі форми позикового капіталу, які використовуються підприємством в інвестиційній діяльності, являють собою його фінансові зобов'язання, що підлягають погашенню в передбачені строки.

Приватне акціонерне товариство "Прикарпатська інвестиційна компанія «Прінком» працює на фондовому ринку з 23 лютого 1994 року. Метою її діяльності на час створення було:

- інвестиційна діяльність, акумулювання коштів (у тому числі приватизаційних паперів) населення та юридичних осіб і їх вкладання в акції підприємств України.
- здійснення діяльності по становленню та розвитку цінних паперів в регіоні.

Основним видом діяльності досліджуваного підприємства являється управління фондами, а саме здійснення діяльності з управління активами, здійснення діяльності на фондовому ринку – діяльність з управління активами інституційних інвесторів (діяльність з управління активами).

Інвестори є учасниками фондового ринку, які забезпечують інвестиційний процес необхідними джерелами фінансування. Інвестори відрізняються за стратегією й тактикою діяльності на фондовому ринку. За стратегією діяльності інвесторів поділяють на стратегічних, портфельних і спекулянтів, за тактикою — на ризикових, поміркованих і консервативних.

Емітент виробництвом не займається, тому інформація про обсяги виробництва та реалізацію основних видів продукції та собівартість продукції відсутня. Акції емітента випущені в без документарній формі, тому інформація щодо виданих сертифікатів відсутня.

Таблиця 2.5

Головні джерела фінансових ресурсів ПрАТ «Прінком» за 2021-2023 роки, тис. грн.

	Використання фінансових ресурсів			Відхиленн		
Джерела	2021р.	2022р.	2023р.	2022 від 2021	2023 від 2021	2023 від 2022
Прибуток (чистий)	-2201	48	-29	2249	2230	-77
Амортизаційні відрахування	4	4	2	0	-2	-2
Пайові внески (статутний капітал)	9000	9000	9000	0	0	0
Кошти від розміщення власних цінних паперів та реалізації цінних паперів інших емітентів	0	0	0	0	0	0
Кредиторська заборгованість	109	104	50	-5	-59	-54
Кількість працівників	3	7	5	5	2	-2

Джерело: розраховано автором.

У ролі інвесторів на українському ринку цінних паперів можуть виступати:

- держава;
- фізичні особи — громадяни України, іноземні громадяни та особи без громадянства;
- юридичні особи України та інших держав.

Незмінним являються і кошти від розміщення власних цінних паперів та реалізації цінних паперів інших емітентів, у підприємств немає цих коштів, оскільки він не займається продажем цінних паперів.

Що до показника чистого прибутку підприємства то його значення має в цілому позитивну тенденцію порівнюючи з 2021 роком, в 2022 році він набув значення прибутку, тоді як у 2021 та 2023 роках у підприємства є збиток. Хоча у порівнянні з 2021 роком у 2023 збиток зменшився на 2230 тис. грн.

За результатами господарської діяльності у 2023 р. Підприємство отримало збиток у сумі 29 тис. грн.

Сума нерозподіленого прибутку на 31.12.2023 р. дорівнює – 1 961 тис. грн.

Середня кількість працівників на підприємстві ПрАТ «Прінком» впродовж досліджуваного періоду не набуває серйозних змін незмінною, як і кошти від розміщення цінних паперів та реалізації цінних паперів інших емітентів.

Адже підприємство не займається продажем і розміщенням цінних паперів.

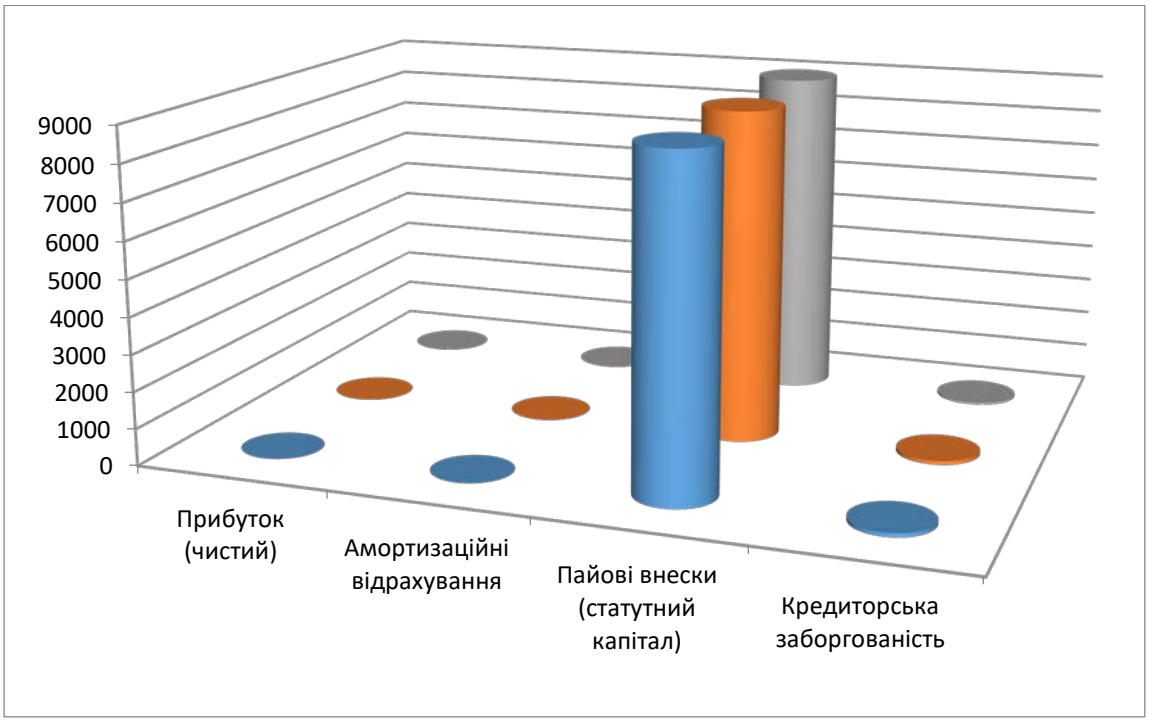

Рис.2.2 Головні джерела фінансових ресурсів ПрАТ «Прінком» за 2021-2023 роки, тис. грн.

На рис. 2.2 можна побачити що головним джерелом фінансування ПрАТ «Прінком» є статутний капітал підприємства, меншими є кредиторська заборгованість.

За даними таблиці 2.6 аналіз грошових потоків від інвестиційної діяльності надходження від інвестиційної діяльності протягом досліджуваного періоду збільшилися у 2022 році, а у 2023 році вони знизилися до початкового значення.

Таблиця 2.6

Аналіз грошових потоків від інвестиційної діяльності, тис. грн., у 2021-2023 роках

Показник	2021р.	2022р.	2023р.	Відхилення, + -		
				2022-2021рр.	2023-2022рр.	2023-2021рр.
Реалізація фінансових інвестицій	26	8937	0	8911	-8937	-26
Реалізація необоротних активів	0	0	0	0	0	0
Отримані відсотки	5	6	18	1	12	13
Отримані дивіденди	0	0	0	0	0	0
Інші надходження	0	0	0	0	0	0
Усього надходжень	31	8343	18	8332	-8325	-13
Придбання фінансових інвестицій	22	-8921	0	8899	-8921	-22
Придбання необоротних активів	0	0	0	0	0	0
Рух коштів від надзвичайних подій	9	22	0	13	-22	-9
Чистий рух коштів від ІД	9	22	18	13	-4	9
Усього видатків	40	8965	18	8925	-8947	-22

Джерело: розраховано автором.

Але це є позитивною зміною адже в 2022 році витрати від інвестиційної діяльності перевищують доходи, в 2023 році доходи є більшими ніж витрати.

Фінансування інвестиційної діяльності згідно з результатами аналізу у період 2021 - 2023 роках фінансування діяльності проводиться за рахунок власних коштів.

Протягом звітного періоду підприємство надавало перевагу інвестиціями у цінні папери (акції).

2.3 Визначення ефекту фінансового левериджу та його використання при оцінці інвестиційної діяльності досліджуваного підприємства

Неможливо уявити ефективну діяльність підприємства без залучення інвестиційних ресурсів. Для розширення фінансових можливостей підприємства йому просто необхідно залучити велику кількість позикових коштів з метою отримання якомога більшого прибутку. Тому питання залучення довгострокових і короткострокових інвестиційних ресурсів являється дуже важливим.

Ефект фінансового важеля - це зміна рентабельності власного капіталу за рахунок використання позикових ресурсів в обігу підприємства.

У літературі поняття «ефекту фінансового левериджу» є тотожним поняттю «ефекту фінансового важеля». Фінансовий леверидж є один з основних механізмів реалізації завдання фінансового менеджменту, а саме: максимізація рівня рентабельності при заданому рівні фінансового ризику. І він називає ефектом фінансового левериджу «показник, котрий відображає рівень прибутку, який додатково генерується власним капіталом при різній частці використання позикових засобів» [6].

Ефект фінансового левериджу полягає в тому, що якомога вищим є його значення, тим більшим буде зв'язок нелінійного характеру між валовим доходом та чистим прибутком. Вони вважають, що навіть незначна зміна валового доходу в умовах високого фінансового левериджу може призвести до значної зміни чистого прибутку [8].

Фінансовий леверидж – являється потенційною можливістю впливу на прибуток підприємства та дохідність його власного капіталу, для цього використовують позичені кошти [13].

Під фінансовим левериджем розуміють деяку характеристику фінансових умовно-постійних витрат у загальній сумі поточних витрат фірми як чинник коливання її фінансового результату. Розуміння цього автора категорії, яка розглядається, відрізняється тим, що він управління значенням цього індикатора вважає елементом стратегічного розвитку фірми. Він відзначає, що «фінансовий леверидж – це стратегічна характеристика економічного потенціалу фірми»[11].

Якщо рентабельність сукупного капіталу (рентабельність активів) перевищує проценти за користування кредитом, то підприємству буде вигідно залучати позики.

Таким чином, оцінка ефекту фінансового левериджу надає підприємству змогу побачити, що знання самого механізму впливу позикового капіталу на рівень прибутковості власного капіталу і рівень фінансового ризику дозволяє цілеспрямовано управляти як вартістю, так і структурою капіталу підприємства.

Коефіцієнт фінансового левериджу(плече) характеризує співвідношення позикового капіталу підприємства із власним. Розглянемо зміни ефекту фінансового левериджу підприємства ПрАТ «Прінком» за 2021 -2023 роки.

Розрахуємо ефект фінансового левериджу для ПрАТ «Прінком» за 2021 - 2023 роки.», використовуючи формулу (1) [6]:

$$ЕФЛ= (1-Спп)*(КВРа – СРСВ)*(ПК/ВК) \quad (2,4)$$

Де Спп – ставка податку на прибуток;

КВРа – коефіцієнт валової рентабельності активів, %;

СРСВ – ставка відсотка за кредит, що сплачується підприємством за

використання залученого капіталу, %;

ПК – середня сума залученого капіталу;

ВК – середня сума власного капіталу.

При цьому ставку податку за кредит приймаємо умовно в розмірі 24%, а коефіцієнт валової рентабельності активів розраховуємо як відношення прибутку від звичайної діяльності до оподаткування до середньої вартості активів підприємства.

Диференціал фінансового левериджу характеризує різницю між коефіцієнтом валової рентабельності активів і середнім розміром відсотка за кредит. Саме ця складова показує, чи приносять залучені кредити прибуток або збитки на власний капітал [39].

Податковий коректор фінансового левериджа практично не залежить від діяльності підприємства, тому що ставка податку на прибуток установлюється законодавчо [16].

Співвідношення власного капіталу до позикового капіталу ПрАТ «Прінком» становить 99% до 1%.

Таблиця 2.7

Розрахунок коефіцієнта фінансової рентабельності ПрАТ «Прінком» за 2021 -2023 роки

№	Показник	2021 рік.	2022 р.	2023 р.
1	Сума власного капіталу	11732	11780	11765,5
2	Сума позикового капіталу	109	104	77
3	Загальна сума капіталу	11841	11884	11842,5
4	Коефіцієнт фінансового левериджу	-0,17	-0,17	-0,13
5	Коефіцієнт валової рентабельності активів, %	0,39	0,70	0,34
6	Ставка відсотка за кредит, %	24,00	24,00	24,00
7	Сума валового прибутку без відсотків за кредит (гр.3*гр. 5/100)	45,73	83,65	40,50
8	Сума сплачених відсотків за кредит (гр. 2*гр. 6/100)	26,16	24,96	18,48
9	Сума валового прибутку з урахуванням сплати відсотків за кредит (гр.7-гр. 8)	19,57	58,69	22,02
10	Ставка податку на прибуток	0,21	0,19	0,18
11	Сума податку на прибуток	4,11	11,15	3,96
12	Сума чистого прибутку, який залишився в розпорядженні підприємства	15,46	47,54	18,06
13	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу (гр.12*100/гр. 1)	0,13	0,40	0,15

Джерело: розраховано автором.

Відповідно, як результат такого співвідношення коефіцієнт фінансової рентабельності становить - 4,01%, як видно з таблиці 2.7. Це є досить негативним явищем для підприємства. Виникає необхідність оптимізувати структуру капіталу до того рівня, щоб покращити рентабельність власного капіталу.

Результати проведених розрахунків на підприємстві ПрАТ «Прінком» свідчать про те, що із зростанням розміру позикових коштів у загальній сумі капіталу підприємства збільшується рівень прибутку на власний капітал. При збільшенні позикових коштів зростають і фінансові ризики, пов'язані з можливими втратами прибутку. Але на підприємстві ПрАТ «Прінком» кількість позикових коштів є занадто низькою, що не дає підприємству змогу збільшити рівень прибутку.

Сума власного капіталу на підприємстві як видно в таблиці 2.9 і загальна сума капіталу у 2022 році збільшилася, тоді як у 2023 році її значення знову набуло спадаючого характеру.

Коефіцієнт валової рентабельності активів у 2023 році знизився порівняно з 2022 роком на 0,36%, це говорить про зменшення частки активів на підприємстві у 2023 році.

Головним висновком цих правил є те, що кваліфікований фінансовий менеджер не буде збільшувати будь-якою ціною плече фінансового важеля, яке показує фінансовий ризик, пов’язаний зі структурою капіталу, отже, при недостатньо високій рентабельності капіталу фірма, що має більшу частку позикового капіталу, швидше втрачає платоспроможність, оскільки виникає від’ємний ефект фінансового важеля. У цьому разі підвищується ризик несплати відсотків і повернення боргу для кредиторів. Виходячи з зазначеного раніше визначення кредитори зазвичай визначають верхню межу частки позикового капіталу у самій структурі капіталу потенційного позичальника [39].

Таблиця 2.8

Оцінка ефективності управляння інвестиційною діяльністю ПрАТ «Прінком» за 2021-2023 рр., %

Показники	Роки			Абс. відхилення	
	2021р.	2022р.	2023р.	2022-2021р.	2023-2022р.
Коефіцієнт реальної вартості майна	0,01	0,01	0,01	0	0
Коефіцієнт забезпечення необоротних активів власним капіталом	0,64	0,71	0,70	0,07	-0,01
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	0,98	0,95	3,26	-0,03	2,31
Коефіцієнт манерності власних коштів	0,36	0,30	0,30	-0,06	0
Рентабельність інвестицій у необоротні активи, %	0,02	0	0,58	-0,01	0,01
Рентабельність інвестицій в оборотні активи	0,01	0	0,02	-0,01	0,02
Рентабельність фінансових інвестицій	0,01	0,75	0	0,74	-0,75
Питома вага власних коштів у фінансовому інвестування	0,01	0,76	0	0,75	-0,76
Коефіцієнт рентабельності інвестицій	0,10	0	0,41	-0,10	0,41
Рентабельність інвестованого в підприємства капіталу	0,02	0	0,40	-0,02	0,40

Джерело: розраховано автором.

Кваліфікований фінансовий менеджер а буде регулювати його в залежності від диференціалу. В нашому випадку коефіцієнт фінансового

левериджу має від'ємне значення, хоча у 2023 році коефіцієнт від'ємного значення і зменшився.

За результатами розрахунків оцінки ефективності управління інвестиційною діяльністю ми бачимо, що коефіцієнт реальної вартості майна протягом 2021 – 2023 років залишився незмінним, його значення є низьким, це свідчить, про низьку кількість основних засобів, виробничих запасів та незавершеного виробництва та товарів. Коефіцієнт забезпеченості необоротних активів власним капіталом є значно меншим чим коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами який у 2023 році складає 3,26, що говорить про забезпеченість підприємства власним оборотним капіталом. Погіршилася манерність власних коштів підприємства.

Показник рентабельності інвестиції в необоротні активи на характеризує величину чистого прибутку, що припадає на кожну гривню необоротних активів вимірюється в відсотках. Протягом 2021-2023 рр. в 2023 року він зріс порівняно з 2021 року, що є позитивним результатом, так як характеризує збільшення чистого прибутку, по цій же причині його немає в 2022 році через відсутність чистого прибутку.

Таблиця 2.10

Показники рентабельності та прибутковості підприємства ПрАТ "Прінком" за 2021 - 2023 роки

Показники	2021р.	2022р.	2023р.	норматив	2022 від 2021рр.	2023 від 2022рр.
1.Коефіцієнт рентабельності активів	0	0,0134	0	>0	0,0134	-0,0041
2.Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0	0,0041	0	>0	0,0041	-0,0041
3.Коефіцієнт рентабельності діяльності	0	0,0998	0	>0	0,0998	-0,0998

Джерело: розраховано автором.

Показник рентабельності інвестиції в оборотні активи показує скільки чистого прибутку на 1 грн. вкладених активів (інвестицій), його значення протягом звітного періоду зростає. Зросли протягом 2021 - 2023 років

показники коефіцієнт рентабельності інвестицій та рентабельність інвестованого в підприємства капіталу.

Провівши аналіз ефективності управляння інвестиційною діяльністю ПрАТ "Прінком" за 2021-2023 рр., можна зробити висновок, що показники рентабельності та платоспроможності підприємства ПрАТ «Прінком» не є сталими, а постійно змінюються, як ми бачимо за даними розрахунків. Найбільшою є рентабельність діяльності у 2022 році. У 2022 році можна побачити покращення становища цих показників, але у 2021 та 2023 році стан цих показників не є задовільним, він дорівнює нулі, тоді як повинен бути більшим 0. Це свідчить про відсутність в цих роках рентабельності.

Фінансування інвестиційних проектів згідно у період 2021 - 2023 роках проводиться за рахунок власних коштів. Товариство змінило вид діяльності з торговця цінними паперами на управління активами та недержавних пенсійних фондів в 2004 році. За три останні роки дохід від реалізації послуг: у 2021 році - 510 тис. грн.; у 2022 році - 481тис.грн.; в 2023 році - 366 тис. грн.; загальний прибуток (збиток) - 2021 році збиток становить 2201 тис. грн.; - 2022 рік - прибуток 48,0 тис. грн., 2023 рік - збиток 29 тис. грн.

Проведений аналіз господарської діяльності підприємства та ознайомлення з особливостями його діяльності дозволили виявити ті проблеми, які притаманні даному підприємству, в подальшому можуть перешкоджати залученню капіталу і потребують вирішення.

Основними джерелами фінансування діяльності ПрАТ «Прінком» є винагороди від управління активами пайових інвестиційних фондів, Недержавного пенсійного фонду, як перспективне джерело фінансування можна розглядати залучення грошових коштів інвесторів через продаж інвестиційних сертифікатів фонду.

Власні інвестиційні ресурси характеризують обсяг коштів підприємства, які забезпечують його інвестиційну діяльність і належать йому на правах

власності. До власних ресурсів відносяться також кошти, які передані підприємству для здійснення цільового інвестування на безповоротній основі.

Позикові інвестиційні ресурси характеризують залучений підприємством капітал в усіх його формах на умовах повернення. Всі форми позикового капіталу, які використовуються підприємством в інвестиційній діяльності, являють собою його фінансові зобов'язання, що підлягають погашенню в передбачені строки.

Результати проведених розрахунків свідчать про те, що із зростанням розміру позикових коштів у загальній сумі капіталу підприємства збільшується рівень прибутку на власний капітал. При цьому зростають і фінансові ризики, пов'язані з можливими втратами прибутку. Але на ПрАТ «Прінком» кількість позикових коштів є занадто низькою, що не дає підприємству змогу збільшити рівень прибутку.

РОЗДІЛ 3.
ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1 **Основні проблеми фінансового забезпечення інвестиційної діяльності підприємства**

Проблематика джерел фінансування інвестиційної діяльності в Україні на сьогоднішній день не є вивченою в достатньому обсязі. Мало уваги наділено таким важливим елементам як венчурне інвестування. Взаємозв'язок фінансової та інвестиційної діяльності повинен вивчатись у динамічному контексті, який надасть можливість для роботи з неоднорідністю, високим ступенем ризику, змінами, а також з нестабільністю та відсутністю економічної рівноваги.

На рівень ефективності використання капітальних вкладень, їхню результативність (віддачу) впливає велика кількість різноманітних організаційно-економічних чинників. Без ретельного врахування таких у практиці сучасного господарювання неможливо досягти максимальної прибутковості інвестування виробництва та інших сфер діяльності підприємств. Найбільш істотний вплив на ефективність капітальних вкладень справляють групи чинників, що визначають структуру і тривалість інвестиційно-відтворювальних процесів, ефект утворюючу спроможність економічних методів управління ними з боку відповідних суб'єктів господарювання.

Без наявних фінансових джерел інвестор може стати неплатоспроможним з усіма наслідками, які з цього випливають. Однією із найважливіших проблем при здійсненні інвестиційної діяльності є її фінансове забезпечення.

Основні проблеми фінансування інноваційно-інвестиційної діяльності в Україні полягають в нерозвиненості чи недосконалості функціонування таких сучасних інструментів як:

- банківського кредитування;
- страхових послуг;
- венчурного фінансування;
- участі в інвестиційних фондах тощо.

В умовах інфляції, тяжкої політичної ситуації та спричиненої фінансовою кризою неплатоспроможності багатьох підприємств комерційні банки утримуються від видачі кредитів на строк вище трьох місяців, якого не вистачить для реалізації переважної більшості інноваційно-інвестиційних проектів.

Високий рівень ефективності інвестиційної діяльності можна пояснити прогресивністю елементно-технологічної та відтворювальної їхньої структури. Вищою за величиною є частка витрат на створення чи оновлення активної частини основних фондів підприємств, то більшою є віддача капітальних вкладень. Це під розуміє під собою реальну потребу в ретельному економічного обґрунтування частки капітальних витрат на придбання виробничо-технологічного устаткування для кожного проекту (варіанта) інвестування діючого або споруджуваного підприємства.

Практичне здійснення таких дій зв'язане з вирішенням двох головних завдань:

- збільшення відносного обсягу інвестицій у відшкодування (просте відтворення) вартості машин та устаткування від усієї суми накопиченого амортизаційного (реноваційного) фонду;
- встановлення раціональних пропорцій чистих капітальних вкладень у різні форми розширеного відтворення основних фондів і формування необхідних виробничих потужностей підприємств.

Чи не найбільші можливості підвищення ефективності використання капітальних вкладень зумовлюються організацією сучасної проектно-кошторисної справи і забезпеченням завдяки цьому високої економічної ефективності проектних рішень. Саме у процесі розробки проектів розширення та реконструкції діючих і спорудження нових виробничих об'єктів (підприємств) мають бути використані найновітніші досягнення в галузі техніко-технологічних та організаційних рішень, будівельних матеріалів і конструкцій, просторового розміщення будівель (споруд); обґрунтовані і прийняті для розрахунків зменшені проти минулого періоду та інших аналогічних об'єктів питомі капітальні вкладення; а також реальна кошторисна вартість усього обсягу робіт за відповідною формою відтворення основних фондів.

Великим і досі мало використаним резервом підвищення ефективності капітальних вкладень є значне скорочення тривалості всіх стадій інвестиційного циклу — від проектування до освоєння введених в дію виробничих об'єктів та об'єктів соціальної інфраструктури. Як свідчить аналіз фактичного стану справ на підприємствах багатьох галузей народного господарства України, тривалість реконструкції (розширення) діючих і спорудження нових виробничих об'єктів перевищує існуючі нормативи в середньому в два рази, а проектування та освоєння — приблизно в півтора рази [33].

Здійснювані з метою збільшення віддачі з кожної грошової одиниці капітальних вкладень технічні, технологічні та організаційні заходи не можуть забезпечити досягнення очікуваних результатів, якщо вони не будуть супроводжуватись дійовими економічними методами управління інвестиційними процесами в цілому. Від так варто наголосити, що: ці методи не застосовуються ізольовано (самостійно), а мають бути складовою частиною впроваджуваного загального механізму ринкових відносин між усіма суб'єктами господарювання; першочергового вдосконалення потребують

методи визначення необхідного обсягу та оцінки економічної доцільності капітальних вкладень, прогнозування реальної тривалості інвестиційного процесу для функціонально однакових виробничих об'єктів, система мотивації інтенсивного інвестування виробництва.

Найвагомішим організаційно-економічним важелем ефективнішого формування та використання фінансових інвестицій можна вважати розвиток фондового ринку в Україні до масштабів, що відповідають параметрам достатньо потужної ринкової системи господарювання. При цьому дуже важливо дотримуватися визнаних у всьому світі принципів функціонування такого ринку, як-от: правова впорядкованість; прозорість; контрольованість; соціальна справедливість; ефективність.

Удосконалення системи обґрунтування емісії різних видів та обсягів цінних паперів має бути спрямоване на: детальний кількісний аналіз практики випуску й розміщення різних цінних паперів; виявлення всієї сукупності недоліків системи емітування цінних паперів в Україні; економічне й соціальне обґрунтування пріоритетності (черговості) випуску окремих цінних паперів та обсягу емітування за їхніми видами з урахуванням дохідності, а також міри впливу на розвиток виробничих та інших суб'єктів господарювання та ефективність їхньої економічної діяльності.

Ширше залучення стратегічних інвесторів до процесу придбання цінних паперів високодохідних і високоліквідних підприємств передбачає послідовне здійснення таких організаційно-економічних заходів: по-перше, концентровану в часі аналітичну оцінку виробничо-господарської діяльності всіх підприємств та організацій, що підлягають приватизації, і виявлення всіх реально функціонуючих і потенційно ефективних підприємств з достатньо високим рівнем рентабельності та ліквідності активів; по-друге, активний пошук за допомогою доступних методів (включаючи й залучення засобів масової інформації) потенційно можливих інвесторів і пропонування останнім першочергового придбання акцій чи інших емітованих цінних паперів

ефективних суб'єктів господарювання. При цьому бажано застосовувати певну систему стимулювання інвесторів для прискорення процесу реалізації випущених цінних паперів і досягнення поставлених емітентами цілей.

Максимально можливе розширення посередницької діяльності щодо випуску та обігу цінних паперів через надання додаткових послуг у цій сфері спеціалізованими інституціональними утвореннями, банківськими установами та інвестиційними компаніями також помітно сприятиме підвищенню ефективності формування й використання фінансових інвестицій підприємств (організацій). Зазвичай до таких посередницьких послуг належать: брокерська й дилерська діяльність; управління портфелями цінних паперів; реєстраційні функції та довірчі операції; надання позик, зв'язаних із використанням цінних паперів; поєднання функцій фінансового посередника на ринку цінних паперів та інституціонального інвестора тощо.

Одним з важливих організаційно-економічних важелів більш ефективного формування й використання фінансових інвестицій має стати відмова від малоефективної сертифікатної приватизації і перехід до здійснення виключно грошової приватизації державних підприємств та інших цілісних майнових комплексів. Це пояснюється можливістю формування в такий спосіб реального власника суб'єктів підприємницької діяльності, нагромадження значних фінансових інвестицій від приватизації, підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності приватизованих підприємств та інших суб'єктів господарювання.

Неодмінною умовою ефективного функціонування фондового ринку, використання всіх видів цінних паперів має бути постійна підготовка та підвищення кваліфікації кадрів, які професійно займаються формуванням і реалізацією необхідних обсягів фінансових інвестицій. Досягнення такої важливої мети можливе з допомогою розширення мережі спеціальних навчальних закладів відповідних рівнів, започаткування в діючих навчальних

центрах підготовки високо професіональних фахівців за всіма необхідними спеціальностями.

Важливим організаційно-економічним важелем ефективнішого залучення фінансових інвестицій в економіку України треба вважати оптимізацію обсягів купівлі пакетів різних видів цінних паперів вітчизняними й зарубіжними інвесторами. Розроблені науковцями методичні основи оптимізації інвестиційного портфеля учасників фондового ринку (ринку цінних паперів) полягають у тім, що потенційні інвестори:

1) розглядають кожну інвестицію як можливий розподіл очікуваних прибутків за період володіння цінними паперами;

2) намагаються максимально збільшити очікуваний дохід протягом одного інвестиційного циклу;

3) оцінюють можливий ризик за інвестиційним портфелем, ураховуючи мінливість очікуваних доходів;

4) приймають остаточне рішення щодо видів та обсягу купівлі цінних паперів на засаді максимізації очікуваних доходів і мінімізації можливого ризику.

Лише комплексне використання названих організаційно-економічних важелів спроможне забезпечити максимально можливу ефективність формування та реалізації фінансових інвестицій усіх суб'єктів підприємницької (виробничо-господарської) діяльності в Україні.

Реалізація інвестиційних проектів пов'язана із певним ризиком, тобто невпевненістю у результатах вкладання інвестиційних ресурсів.

Для підприємства важливо розробити правильну систему заходів протидії можливим ризикам. Перш за все необхідно чітко розмежувати інвестиційні проекти з більш високим і низьким ступенем ризику, вивчити доцільність участі в проектах з підвищеним ризиком, передбачити заходи для захисту від можливих втрат.

Найчастіше для зниження ступеня ризику інвестиційних проектів використовують такі методи:

1. страхування - як засіб захисту інвестицій, порядок здійснення страхової діяльності регулюється законодавчими актами; розрізняють майнове страхування (обладнання, вантажів, будівельних матеріалів) та страхування від нещасних випадків;

2. розподіл ризиків, який полягає в тому, що суб'єкти інвестування розподіляють між собою ризик пропорційно вкладенням в інвестиційний проект;

3. створення резерву коштів на покриття непередбачених витрат; встановлюється співвідношення між потенційними ризиками інвестиційного проекту та розміром видатків на подолання можливих перешкод його реалізації; важливо правильно оцінити суму необхідного резерву, який може використовуватись для фінансування робіт, раніше не передбачених проектом, компенсації додаткових накладних витрат, витрат на оплату праці тощо;

4. розсіювання ризику; цей метод допускає одночасне інвестування декількох проектів, які відрізняються між собою, в основному, періодом надходження на підприємство грошових потоків (найближчим часом, у віддаленій перспективі).

Отже, визначивши основні проблеми оцінки надійності інвестиційних проектів, ми бачимо, що немає єдиної визначеної системи оцінки, що ускладнює прийняття інвестиційного рішення.

Перехід до нової моделі розвитку економіки України обумовлює особливу актуальність наукових досліджень по формуванню нових підходів управління інвестиційною діяльністю промислових підприємств, особливо для тих, які дотепер перебувають у кризовій ситуації.

Нинішні методи оцінювання інвестиційних проектів, спрямовані, як правило, на вирішення локальних питань визначення їх ефективності без створення єдиного механізму забезпечення надійності під впливом заходів

«ризик-менеджменту». Разом з тим існуючі розробки потребують більш глибокого врахування ступеня ризику в інвестиційних розрахунках, подальшого розвитку у напрямі формування цілісної системи забезпечення надійності, вдосконалення методичних підходів до визначення інвестиційних характеристик проекту, процесу управління ризиком та оптимізації його наслідків, що є необхідною умовою створення комплексного ефективного економічного механізму забезпечення надійності інвестиційного проекту.

3.2 Основні напрямки покращення інвестиційної діяльності підприємства

Ефективність діяльності будь-якого підприємства в довгостроковій перспективі та забезпечення високих темпів його розвитку в ринкових умовах в значній мірі визначаються рівнем його інвестиційної активності та ефективністю управління вкладеними коштами в об’єкти інвестування.

Оскільки в управлінні підприємством одним з найважливіших аспектів є інноваційно-інвестиційна складова, то інформаційні технології повинні забезпечувати збирання, реєстрацію, обробку, накопичення і поширення даних щодо інноваційно-інвестиційної діяльності з урахуванням легітимних інтересів зацікавлених сторін.

У процесі реалізації своєї головної цілі управління інвестиційною діяльністю підприємство спрямовано на рішення наступних основних задач:

Забезпечення достатньої інвестиційної підтримки високих темпів розвитку операційної діяльності підприємства. Ця задача реалізується шляхом визначення потреби в обсягах інвестування для рішення стратегічних цілей розвитку операційної діяльності підприємства на окремих його етапах; забезпечення високих темпів розширеною відтворення поза оборотних операційних активів; формування ефективної і збалансованої інвестиційної програми підприємства на майбутній період.

Забезпечення максимальної прибутковості окремих реальних і фінансових інвестицій і інвестиційної діяльності підприємства в цілому при рівні інвестиційного ризику, що передбачається. Максимізація прибутковості інвестицій досягається за рахунок вибору підприємством найбільш ефективних (по показнику чистого інвестиційного прибутку) інвестиційних проектів і фінансових інструментів інвестування. Вирішуючи цю задачу, необхідно мати у виді, що максимізація рівня прибутковості (чистого інвестиційного прибутку) досягається, як правило, при істотному зростанні рівня інвестиційних ризиків, тому що між цими двома показниками існує прямий зв'язок. Тому максимізація рівня прибутковості інвестицій повинна забезпечуватися в межах припустимого інвестиційного ризику, конкретний рівень якого встановлюється чи власниками менеджерами підприємства з урахуванням менталітету їхнього інвестиційного поводження (відносини до ступеня ризику при здійсненні інвестиційної діяльності).

Забезпечення мінімізації інвестиційного ризику окремих реальних і фінансових інвестицій і інвестиційної діяльності підприємства в цілому при рівні, що передбачається, їхньої прибутковості (прибутковості). Якщо рівень прибутковості інвестицій заданий чи спланований заздалегідь, важливою задачею є зниження рівня інвестиційного ризику окремих видів інвестицій і інвестиційної програми (інвестиційного портфеля) у цілому, що забезпечують досягнення цієї прибутковості. Така мінімізація рівня інвестиційного ризику може бути забезпечена шляхом диверсифікованості інвестиційних проектів і фінансових інструментів інвестування; запобігання окремих видів інвестиційних ризиків і їхньої передачі партнерам по інвестиційній діяльності; ефективних форм їх внутрішнього і зовнішнього страхування.

Забезпечення оптимальної ліквідності інвестицій і можливостей швидкого реінвестування капіталу при зміні зовнішніх і внутрішніх умов здійснення інвестиційної діяльності. Мінливий інвестиційний клімат країни, зміни кон'юнктури інвестиційного ринку в цілому чи окремих його сегментах, зміна

стратегічних цілей чи розвитку фінансового потенціалу підприємства можуть привести до зниження очікуваного рівня прибутковості (прибутковості) окремих інвестиційних проектів і фінансових інструментів інвестування. У зв'язку з цим важливу роль здобуває своєчасне реінвестування капіталу в найбільш дохідні (прибуткові) об'єкти інвестування, що забезпечує необхідний рівень ефективності інвестиційної діяльності в цілому. Найважливішою умовою забезпечення можливостей такого реінвестування капіталу виступає оптимізація рівня ліквідності сформованої підприємством інвестиційної програми (інвестиційного портфеля) у розрізі складових її інвестиційних проектів (фінансових інструментів інвестування). У даному випадку мова йде про оптимізацію, тому що максимізація рівня ліквідності інвестиційної програми (портфеля), як правило, супроводжується зниженням ефективності інвестиційної діяльності, а його мінімізація приводить до зниження можливостей інвестиційного маневру і втраті платоспроможності при порушенні фінансової рівноваги підприємства в процесі інвестування.

Забезпечення формування достатнього обсягу інвестиційних ресурсів і оптимальної їхньої структури відповідно до прогнозованих обсягів інвестиційної діяльності. Ця задача зважується шляхом збалансування обсягу приваблюваних інвестиційних ресурсів у всіх їхніх формах (грошової, товарної, нематеріальної) із прогнозованими обсягами інвестиційної діяльності підприємства в сфері реального і фінансового інвестування. Важливу роль у реалізації цієї задачі грає обґрунтування схем фінансування окремих реальних проектів і оптимізація структури джерел залучення капіталу для здійснення інвестиційної діяльності підприємства в цілому, а також розробка системи заходів щодо залучення різних форм інвестування капіталу з джерел, що передбачаються.

Забезпечення фінансової рівноваги підприємства в процесі здійснення інвестиційної діяльності. Така рівновага характеризується високим рівнем фінансової стійкості і платоспроможності підприємства на всіх етапах його

розвитку. Воно є однією з найважливіших умов здійснення підприємством ефективної інвестиційної діяльності. Це зв'язано зі значним відволіканням у процесі інвестування фінансових засобів у великих розмірах і, як правило, на тривалий період. Крім того, грошові потоки по інвестиційній діяльності відрізняються істотною нерівномірністю. Тому, здійснюючи інвестиційну діяльність у всіх її аспектах, підприємство повинне заздалегідь прогнозувати, яке вплив вона зробить на рівень фінансової стійкості і платоспроможності підприємства, а також оптимізувати у цих цілях структуру інвестиційного капіталу й інвестиційні грошові потоки.

Пошук шляхів прискорення реалізації діючої інвестиційної програми підприємства. Намічені до реалізації інвестовані проекти, що входять до складу інвестиційної програми підприємства, повинні виконуватися якнайшвидше виходячи з наступних мотивів: насамперед, високі темпи реалізації кожного інвестиційного проекту сприяють прискоренню економічного розвитку підприємства в цілому; крім того, ніж швидше реалізований той чи інший інвестиційний проект, тим швидше починає формуватися додатковий чистий грошовий потік підприємства у виді чистого інвестиційного прибутку й амортизаційних відрахувань; прискорення реалізації інвестиційної програми підприємства скорочує терміни використання кредитних ресурсів (зокрема по тим інвестиційним проектам, що фінансуються з залученням позикового капіталу); нарешті, швидка реалізація інвестиційних проектів, що входять до складу інвестиційної програми підприємства, сприяє зниженню рівня інвестиційних ризиків, які генеруються зміною кон'юнктури інвестиційного ринку, погіршенням інвестиційного клімату в країні, інфляцією й іншими факторами [9].

Ранжирування окремих задач управління інвестиційною діяльністю здійснюється шляхом визначення значимості (завдання ваг) кожної з них виходячи з їхньої пріоритетності з позицій розвитку підприємства і менталітету інвестиційного поводження його чи власників менеджерів.

Системний розгляд шляхів і пропозицій щодо значного прискорення і підвищення ефективності інвестиційної діяльності дозволяє згрупувати їх навколо таких головних проблем:

- Створення сприйнятливого для інвесторів інвестиційного середовища;
- Визначення державних, галузевих і регіональних пріоритетів;
- Формування комплексної системи державного управління інвестиційною діяльністю;
- Консолідація і розвиток джерел фінансування інвестицій;
- Створення системи державної підтримки інвестиційної діяльності галузей, територій, суб'єктів господарювання та інвестиційних проектів.

Для підвищення ефективності інвестиційної діяльності в Україні доцільно:

а) розвивати підтримку вітчизняних виробників, конкурентоспроможної продукції, експорт і витіснення з українського ринку імпортних товарів;

б) відпрацювати механізми встановлення та реалізації інвестиційних пріоритетів;

в) розвивати і комплексно використовувати всі можливі джерела залучення інвестицій, як внутрішніх, так і іноземних;

г) впровадити дієву державну амортизаційну політику, яка забезпечувала б відчутне накопичення інвестиційних коштів і прискорене оновлення основного капіталу підприємства всіх форм власності;

д) відновити і зробити дієвою систему державної експертизи інвестиційних проектів, забезпечуючи державну підтримку пріоритетних проектів;

е) впровадити механізми гарантування і страхування усіх видів інвестицій від можливих ризиків;

ж) активно використовувати інвестиційний потенціал регіонів України, забезпечуючи їх орієнтацію на реалізацію загальнодержавних пріоритетів;

з) ширше вивчати і впроваджувати позитивний досвід інвестування економіки країн СНД і дальнього зарубіжжя.

Для активізації інвестиційної діяльності мають бути створені необхідні умови, за яких діятимуть позитивні фактори впливу та зростання внутрішнього інвестиційного потенціалу підприємств, галузей і регіонів. Для цього необхідно подолати кризу неплатежів, зміцнити фінансово-кредитну сферу, створити умови для ефективної діяльності приватизованих підприємств. У разі відсутності цих умов державна інвестиційна політика буде розв'язувати лише поточні завдання соціально-економічного виживання країни і населення, а не створюватиме умови для активізації інвестиційних процесів.

Для покращення стану інвестиційного середовища в Україні необхідно зміцнити інститути державної влади: вдосконалити законодавство, зробити дієвою діяльність судів, викорінити злочинність та корупцію. Ця робота повинна проводитись паралельно з винятково важливими структурними зрушеннями - вирівнюванням умов конкуренції та подальшою лібералізацією економіки. Неефективні підприємства не повинні підтримуватися державою та місцевою адміністрацією ні прямо, ні опосередковано. Відчувається гостра потреба у створенні повноцінної інвестиційної інфраструктури, в першу чергу розподільчої та накопичу вальної систем (банків, страхових компаній, пайових і пенсійних фондів, фондового ринку, щодо). Інвестори повинні мати можливості зниження або ліквідації ризиків шляхом загальноприйнятих у світовій практиці фінансових та правових інструментів.

Створення сприятливого інвестиційного середовища та посилення механізму мотивації довгострокового вкладення коштів пов'язане з використанням як ринкових заходів, так і заходів щодо централізованого державного регулювання інвестиційної діяльності.

З метою залучення капіталу незалежних інвесторів необхідно створити систему диференційованих податкових пільг, які б компенсували несприятливі чинники інвестиційного середовища: субсидії за рахунок бюджету та інвестування проектів у пріоритетних галузях; звільнення від податків коштів підприємств, які спрямовуються на розвиток свого виробничого потенціалу;

надання пільгових кредитів громадянам на будівництво в доповнення до їх власних коштів

У процесі управління формуванням інвестиційних ресурсів важливим є визначення загального обсягу необхідних інвестиційних ресурсів, вибір ефективних схем фінансування інвестиційної діяльності, забезпечення максимального обсягу залучення власних інвестиційних ресурсів за рахунок внутрішніх джерел, забезпечення необхідного обсягу залучення власних інвестиційних ресурсів з зовнішніх джерел, визначення оптимального співвідношення структури капіталу та забезпечення мінімізації вартості залучених інвестиційних ресурсів із різних джерел.

Однією з ключових задач підвищення ефективності фінансового забезпечення інвестиційної діяльності є оптимізація вибору інвестиційних проектів і оцінка їх фінансової ефективності.

Покращенню фінансового забезпечення інвестиційної діяльності підприємства може сприяти розглядання різних суджень які стосуються прийняття проекту беручи за основу аналіз щорічних скорегованих платежів та пов'язання усіх платежів у одне ціле за допомогою показника загальної чистої залишкової вартості інвестиційного проекту, що дозволяє сформувати різні критерії вибору інвестиційних проектів, що сприяє конкретизації поняття фінансової ефективності інвестиційного проекту.

На сьогоднішній день актуальність та необхідність поглиблення теоретичних і методичних основ управління інвестиційною діяльністю на підприємстві, а також достовірна оцінка ефективності проектів посідають важливе місце в процесі обґрунтування вибору альтернативних варіантів вкладення коштів.

В сучасних умовах господарювання проблема забезпечення стабільного фінансового стану підприємств посідає чільне місце в загальному управлінні, адже кризовий стан економіки України, дефіцит державного бюджету, зниження рівня ефективності виробництва спонукають вітчизняних

підприємців до постійного пошуку нових шляхів забезпечення ефективності ведення бізнесу. Як і забезпечення задовільного стану інвестиційної діяльності. Світовий досвід переконливо доводить, що успіх підприємства залежить від здатності адаптуватись до змін в умовах посилення конкуренції на ринку з метою запобігання ризику зниження фінансової ефективності діяльності підприємства.

Важливим організаційно-економічним важелем ефективнішого залучення фінансових інвестицій в економіку України треба вважати оптимізацію обсягів купівлі пакетів різних видів цінних паперів вітчизняними й зарубіжними інвесторами. Розроблені науковцями методичні основи оптимізації інвестиційного портфеля учасників фондового ринку (ринку цінних паперів) полягають у тім, що потенційні інвестори.

Для цілей оптимізації вибору інвестиційних проектів і оцінки їх фінансової ефективності в роботі розроблено методичний підхід, в основі якого покладено декомпозицію загальної чистої залишкової вартості на щорічні фінансові потоки і корегування обсягу щорічних потоків за допомогою проекції на прогнозну криву чистої залишкової вартості.

Ключовий принцип державної політики по відношенню до внутрішніх інвесторів полягає у тому, щоб, не втручаючись в їх діяльність, максимально сприяти підвищенню їх інвестиційної активності та забезпеченню надійного захисту вкладених коштів.

Отже, основною метою управління інвестиційною діяльністю є визначення напрямів, методів, засобів та форм інвестування з метою підвищення ефективності виробництва та збільшення прибутку підприємства.

ВИСНОВКИ

Результатом кваліфікаційної роботи бакалавра є вивчення суті та механізму фінансового забезпечення інвестиційної діяльності.

1. Вивчення існуючих в економічній літературі концептуальних підходів щодо розуміння категорії «інвестиції» дозволили розкрити її зміст та сутність через поняття «інвестиційний процес» та «інвестиційна діяльність». Інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) або досягається соціальний ефект. Інвестиційною діяльністю є сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій.

2. Структура джерел фінансування інвестиційної діяльності підприємства залежить від багатьох факторів, зокрема: від оподаткування доходів підприємства; темпів зростання реалізації товарної продукції та їхньої стабільності; структури активів підприємства; стану ринку капіталу; відсоткової політики комерційних банків; рівня управління фінансовими ресурсами підприємства; суті стратегічних цільових фінансових рішень підприємства тощо.

3. Обґрунтовано, що можливо розподілити джерела фінансування інвестицій на первинні і вторинні. Відповідно до чинного законодавства джерелами фінансування інвестиційної діяльності можуть бути: власні фінансові ресурси; позичені фінансові ресурси; кошти, отримані від продажу цінних паперів, внески членів трудових колективів; кошти державного бюджету та місцевих бюджетів; кошти іноземних інвесторів.

4. Офіційна методика оцінки економічної ефективності виробничих інвестицій (капітальних вкладень) передбачає визначення їх загальної (абсолютної) та порівняльної економічної ефективності. Абсолютна ефективність капітальних вкладень показує загальну величину їх віддачі та обчислюється зіставленням величини економічного ефекту з величиною самих

затрат. Розрахунки порівняльної ефективності капітальних вкладень здійснюють тоді, коли треба вибрати кращий із можливих проектів інвестування виробництва.

5. На рівень ефективності використання інвестицій, їхню результативність (віддачу) впливає велика кількість різноманітних організаційно-економічних чинників. Без ретельного врахування таких у практиці сучасного господарювання неможливо досягти максимальної прибутковості інвестування виробництва та інших сфер діяльності підприємств. Найбільш істотний вплив на ефективність інвестицій справляють групи чинників, що визначають структуру і тривалість інвестиційно-відтворювальних процесів, ефективно утворюючу спроможність економічних методів управління ними з боку відповідних суб'єктів господарювання.

6. Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що розроблені методичні підходи й обґрунтовані теоретичні положення щодо удосконалення фінансового забезпечення інвестиційної діяльності доведені до рівня практичних рекомендацій, можуть бути використані суб'єктами господарювання і дозволяють: забезпечити ефективний вибір інвестиційних проектів для їхньої подальшої реалізації за рахунок оптимізації вибору й оцінки фінансової ефективності інвестиційних рішень; раціонально використовувати інвестиційні ресурси за рахунок удосконалення системи залучення додаткових фінансових ресурсів для здійснення інвестиційної діяльності та оцінки рівня невизначеності інформаційних потоків у сфері управління фінансовим забезпеченням інвестиційної діяльності.

7. Проведене в роботі дослідження показало, що лише комплексне використання названих організаційно-економічних важелів спроможне забезпечити максимально можливу ефективність формування, реалізації та фінансування інвестицій усіх суб'єктів підприємницької (виробничо-господарської) діяльності в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Афанасьєв, А. А. Управління структурою капіталу. Економіка. Фінанси. Право. 2003. № 1. С. 25-28.

2. Абакуменко О. А. Фінансовий менеджмент : навч посіб. К. : Ніка-Центр, Эльга, 2004. 656 с.

3. Абакуменко Т. В., «Аналіз науково-методичноих підходів до формування структури капіталу промислового підприємства», Економіка. Управління. Інновації. Випуск № 1 (11), 2023.

4. Бутинець. Корпоративні фінанси. К, 2010. 272 с.: ил. (Серія «Навчальний посібник»), 2022. 358 с.

5. Бандурка О.М. Фінансова діяльність підприємства. Навч. Посіб. / О.М. Бандурка, М.Я. Коробов. К.: "ЛИБІДЬ". 2006. 306 с.

6. Білик М.Д. Фінансовий аналіз: Навч. посіб / М.Д. Білик, О.В. Павловський, Н.М. Притуляк, Н.Ю. Невмержицька. К.: КНЕУ. 2007. 459 с.

7. Бріхем Є. Основи фінансового менеджменту / Є. Бріхем. К.: Молодь. 2013. 202с.

8. Бондарук Т. Г. Інноваційний розвиток вітчизняних підприємств та його фінансове забезпечення: нові виклики та перспективи в умовах нестабільності. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична.* 2023. Вип. 39/2023. С. 411-420. URL: https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/1068/949

9. Бондарук Т. Г., Заїчко, І. В., Заїчко, І. Д. Роль фінансових ресурсів в інноваційно-інвестиційному розвитку підприємств. *Академічні візії.* 2024. Вип.27. URL: https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/927

10. Бондарук Т. Г., Заїчко І. В., Бондарук І. С. Діагностика фінансового стану підприємства та його інвестиційної привабливості в системі фінансового менеджменту. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та*

аудиту. 2022. № 1-2. С.62-75. URL: http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/6274

11. Бондарук Т. Г., Бондарук О. С., Ігнатова І. С. Економічна природа механізму забезпечення інвестиційно-інноваційної безпеки. *Проблеми і перспективи економіки та управління.* 2019. № 2 (18). С. 137-145. URL: http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/184229/183975

12. Бондарук Т.Г., Бондарук О.С. Інвестиційна безпека держави: стратегічні цілі та механізм забезпечення. *Статистика України*. 2019. Вип. 85. №2. С. 83-90. URL: https://su-journal.com.ua/index.php/journal/article/view/246

13. Бондарук Т. Г. Місцеві позики як інструмент залучення зовнішніх інвестицій. *Ринкова трансформація економіки України: проблеми регулювання:* кол. моногр. Київ : НДЕІ, 2005. С. 504-514.

14. Вакуленко Є.В. Вплив банківських кредитів на фінансовий стан підприємств. Фінанси України. 2022. № 9. С. 40-42.

15. Гончаров А.Б. Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник / А.Б. Гончаров. Х.: "ІНЖЕК". 2016. 240 с.

16. Грачова Р. Як визначити реальний фінансово-майновий стан свого підприємства. Дебет-Кредит. 2007. № 34.

17. Гринькова В.М., Фінанси підприємств. „Знання„ 2004. ст.269.

18. Дем'яненко М.Я., Лузан Ю.Я. та ін. Фінансовий словник-довідник/ за редакцією Дем'яненка М.Я. К.: ІАЕУААН, 2022. 507 с.

19. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. Фінансовий словник. 3-тє вид. випр. та допов. К.: Знання, 2004. 294 с.

20. Зовнішні інвестиції як ресурс для місцевого розвитку: [Посібник] / В. Борщевський, І.Гурняк, М. Дацишин, О. Мегеда, О. Мостіпан, Р. Нижник, В. Ткаченко . К.: Інститут Реформ, 2015. 74 с.

21. Економіка: Збірник наукових праць. Чернівці: ЧДУ. 2007. 364 с.

22. Економічний аналіз: Навч. Посібник. За ред. М.Г.Чумаченко. К.: КНЕУ. 2007. 540 с.

23. Економічний аналіз господарської діяльності: Навч. посібник / Болюх М.А. та ін. К.: КНЕУ. 2001. ст.204.

24. Івко А. В. Ефект фінансового левериджу як інструмент управління структурою капіталу. URL: http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/15074/16-Ivko.pdf ?sequ ence=1

25. Інвестиційний аналіз: [Навчальний посібник] / Є.А. Кучаріна., К, 2022. 160 с.

26. Інвестиційний словник : [Навч.посібник] / Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Партин Г.О. – Л.: Бескрид Біт, 2005. – 512 с.

27. Інформаційні матеріали офіційного серверу Верховної ради України URL: http://www.rada.gov.ua/.

28. Іщук С. Фінансово-кредитні проблеми підприємств України. Регіональна економіка. 2022. № 19. С.18-21.

29. Керанчук Т. Фінансова стабільність підприємства: методичний аспект її оцінки. Економіка України. 2023. № 1. с.83-86.

30. Кіндрацька Г.І. Економічний аналіз: теорія і практика: Підручник / Г.І. Кіндрацька, М.С. Білик, А.Г. Загородній. Львів: "Магнолія Плюс". 2016. 367 с.

31. Коваленко Л.О. Фінансовий менеджмент. Навчальний посібник / Л.О. Коваленко, Л.М. Ремньова. Вид-во: Чернігів. 2023. 227 с.

32. Коваленко Л. Проблеми оцінки фінансового стану підприємств у світі змін структури та змісту статтей балансу. Економічний вісник. 2021. № 4. С. 200-203.

33. Кондратьєв О.В. Фактори забезпечення фінансової стійкості підприємства. Фінанси України. 2021. № 9. С. 73-76.

34. Коробов М.Л. Фінанси промислового підприємства / М.Л. Коробов. –К.: ЛИБІДЬ. 2006. 198 с.

35. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: Навч.посібник / М.Л. Коробов. К.: "Знання". 2007. 378 с.

36. Кожанова Є.П. Економічний аналіз: Навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни / Є.П. Кожанова, І.П. Отенко. Х.: "ІНЖЕК". 2024. 208 с.

37. Крайник О.П. Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник / О.П. Крайник, З.В. Клепнікова. Львів: Львівська політехніка. 2021. 276 с.

38. Котляр М. Л. Оцінка фінансової стійкості підприємства//Фінанси України.– 2005. № 1. С. 113-117.

39. Кулішов В.В. Економіка підприємства: теорія і практика: Навчальний посібник. К.: Ніка-Центр. 2021. 216 с.

40. Лігоненко Л. Методологія діагностики банкрутства підприємства і напрямки її вдосконалення. Фінанси України. 2006. № 8. С. 136-147.

41. Лігоненко Л., Ковальчук Г. Оцінка платоспроможності підприємства (методичні підходи). Економіка, фінанси, право. 2006. № 5. С.18-21.

42. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій. URL: www.ligazakon.ua.

43. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: Навч. посібник / В.О. Мец. К.: КНЕУ. 2021. 299 с.

44. Міжнародні інвестиції - Теорія та практика бізнесу транснаціональних корпорацій: [Підручник] / Рогач О.. - К.: Либідь, 2005. - 720 с.

45. Покропивний С.Ф. Економіка підприємств.: Підручник / С.Ф. Покропивний С.Ф. К.: Хвиля-Прес. 2007. 213 с.

46. Подольська В.О., Яріш О.В. Фінансовий аналіз: Навч. Посібник / В.О. Подольська, О.В. Яріш. К.: Центр навчальної літератури. 2007. 453 с.

47. Плиса В.Я. Зміцнення фінансової сталості підприємства / В.Я. Плиса // Фінанси України. 2022. № 5 с. 86-90.

48. Прокопенко І.Ф., Ганін В.І., Петряєва З.Ф. Курс економічного аналізу: Підручник для студентів ВНЗ/ за ред.Прокопенка І.Ф. Харків: Легас. 2004. ст.266.

49. Рубан Р. І. Джерела фінансування інвестиційної діяльності. URL: http://www.rusnauka.com/4_SND_2009/Economics/40422.doc.htm

50. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посіб. / Г.В. Савицька Г.В. К.: Знання. 2007. 305 с.

51. Федоренко В.Г. Інвестиційний менеджмент: [навч. посібник] / В.Г. Федоренко. [2-ге вид., доп.]. К.: МАУП, 2001. 280 с.

52. Федоренко В.Г. Іноземне інвестування економіки України: [Навч. Посіб.] / Міжрегіональна академія управління персоналом. К.: МАУП, 2004. 272 с.

53. Фінансовий словник-довідник/ Дем'яненко М.Я., Лузан Ю.Я. та ін.: за редакцією Дем'яненка М.Я. К.: ІАЕУААН. 2003. ст.507.

54. Яковець Ю.К. Інновацій не інвестування: нові підходи. *Економіст.* 2002. №1. с. 17.